

Návrh metodiky výběru oblastí

pro zrychlené zavádění obnovitelných zdrojů energie

Úvod

Tento metodický pokyn (metodika) si klade za cíl poskytnout vodítka pro výběr oblastí pro urychlení využívání obnovitelných zdrojů energie v České republice (dále také jako tzv. akcelerační zóny, nebo AZ OZE).¹ Metodika tím upřesňuje pravidla obsažená v příslušných ustanoveních revidované směrnice RED III a v připravovaném transpozičním zákoně (zákon o urychlení využívání obnovitelných zdrojů energie, dále také ZOZE) a plní tím jeden z milníků komponenty 7.7.2 “Akcelerační zóny pro obnovitelné zdroje” v rámci Národního plánu obnovy. Metodika se v souladu s dohodnutým postupem přípravy akceleračních zón zabývá dvěma typy obnovitelných zdrojů energie (dále také OZE), a to větrnou a solární energií.

Součástí metodiky je také popis výběru tzv. nezbytných oblastí², které budou v ČR vymezeny prostřednictvím aktualizace Politiky územního rozvoje v roce 2024 (část 3 dokumentu), návrh postupu a odborných kritérií pro vyhledávání akceleračních zón (část 4 dokumentu) a návrh procesu jejich vymezení příslušnými orgány územního plánování v souladu s právním principem subsidiarity (část 5 a 6 dokumentu). Akcelerační zóny bude možné vymezovat pouze v rámci těchto nezbytných oblastí. Přístup k výběru nezbytných oblastí a vymezení akceleračních zón vychází z příslušných článků směrnice RED III (čl. 15b, resp. 15c), Doporučení Evropské Komise (dále jen EK) z 13. 5. 2024.³

Metodika dále obsahuje i návrh podmínek a zmírňujících opatření, který budou mít správní orgány a další klíčoví aktéři k dispozici při projednávání návrhu akceleračních zón a povolování projektů obnovitelných zdrojů energie (část 6 dokumentu). Součástí zmírňujících opatření jsou též oboustranně výhodná (win-win) řešení pro zlepšení ekosystémových služeb v krajině – podpora zadržování vody v krajině, zlepšení stavu půdy, podpora biodiverzity (část 6 dokumentu).

¹ Ve smyslu čl. 15c směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2023/2413, ze dne 18. října 2023, kterou se mění směrnice (EU) 2018/2001, nařízení (EU) 2018/1999 a směrnice 98/70/ES, pokud jde o podporu energie z obnovitelných zdrojů, a zrušuje směrnice Rady (EU) 2015/652 (dále jen “směrnice RED III”), která používá pojem “oblasti pro zrychlené zavádění OZE” a současně dle návrhu transpozičního Zákona o urychlení zavádění OZE, který do Českého právního řádu zavádí synonymní pojem „oblasti pro urychlení využívání OZE“ (dále také směrnice RED III).

² Tj. oblastí nezbytných pro vnitrostátní příspěvky ČR k celkovému cíli EU v oblasti obnovitelných zdrojů energie do roku 2030 (ve smyslu čl. 15b směrnice RED III).

³ Doporučení Evropské komise z 13. 5. 2024, o urychlení povolovacích postupů pro projekty v oblasti energie z obnovitelných zdrojů a související infrastruktury. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401343&qid=1721532428891.

Návrh metodiky vychází ze stávající verze návrhu zákona o urychlení využívání obnovitelných zdrojů energie. Po schválení zákona (předpoklad 1Q 2025) bude metodika upravena tak, aby byla v souladu s právním základem. Do té doby se jedná o pracovní verzi diskutovanou se zainteresovanými skupinami.

Dále je vytvořen návrh pobídek pro místní komunity, obce i kraje (incentivy) s cílem podpořit umístění akceleračních zón v souladu s cílem zlepšování stavu krajiny (část 7 dokumentu).

Metodika byla připravena ve spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj, Ministerstvem průmyslu a obchodu a dalšími klíčovými aktéry. Metodický pokyn byl představen krajům ČR v rámci řady jednání organizovaných Asociací krajů České republiky i při bilaterálních setkáních a dále zástupcům obcí, profesních organizací a dalším klíčovým aktérům v rámci jednání Rozšířené mezirezortní pracovní skupiny (dále MPS+) (část 8 dokumentu).

Obsah

1	Manažerské shrnutí	5
2	Proč se to děje	6
2.1	Usnadnění a zrychlení výstavby výroben z OZE.....	8
2.1.1	Dosavadní a předpokládaný vývoj na národní úrovni.....	8
2.1.2	Požadavky plynoucí z nových předpisů EU	9
2.1.3	Potřeba důkladného mapování.....	11
2.2	Závazný postup stanovený směrnicí RED III pro výběr a vymezení nezbytných oblastí a akceleračních zón	13
2.2.1	Nezbytné oblasti	13
2.2.2	Akcelerační zóny	14
3	Vymezení nezbytných oblastí.....	18
4	Vyhledávání akceleračních zón ³²	20
4.1	Návrh metodiky pro vyhledávání akceleračních zón.....	20
4.2	Arondace akceleračních zón	23
5	Navrhovaný postup vymezení akceleračních zón v územně plánovací dokumentaci	25
6	Návrh zmírňujících podmínek výstavby VTE a FVE v akceleračních zónách	30
7	Incentivy	33
7.1	Účel finančních pobídek a nástrojů podpory	33
7.2	Přístup k výběru incentiv	33
7.3	Kategorizace incentiv	34
7.4	Rešerše inspirativní zahraniční praxe	35
7.4.1	Polsko	35
7.4.2	Rakousko	35
7.4.3	Francie	36
7.4.4	Německo.....	36
7.5	Formy motivačních pobídek a nástrojů podpory	37
7.6	Příklady možných incentiv	39
7.6.1	Koncepční incentivy a nástroje podpory	39
7.6.2	Projektové incentivy a nástroje podpory	39
7.7	Navazující kroky.....	40
8	Projednávání návrhu metodického pokynu a připravované související legislativy s klíčovými aktéry	41

Návrh metodiky vychází ze stávající verze návrhu zákona o urychlení využívání obnovitelných zdrojů energie. Po schválení zákona (předpoklad 1Q 2025) bude metodika upravena tak, aby byla v souladu s právním základem. Do té doby se jedná o pracovní verzi diskutovanou se zainteresovanými skupinami.

9	Závěr	43
	Přílohy	44

1 Manažerské shrnutí

Hlavním účelem této metodiky je poskytnout pořizovatelům a zpracovatelům územně plánovací dokumentace (dále také ÚPD) a územních opatření, a ostatním klíčovým aktérům nezbytnou metodickou podporu pro výběr akceleračních zón pro větrné a solární elektrárny za účelem jejich následného vymezení v ÚPD, včetně stanovení specifických podmínek a zmírňujících opatření pro jednotlivé akcelerační zóny. Mapování pro výběr akceleračních zón je provedeno na vědeckém základě datové analýzy prostřednictvím geografických informačních systémů, zpracování proběhlo v širší diskuzi se zainteresovanými stranami. Respektuje územně plánovací hierarchie – od národní, přes regionální a lokální úroveň.

Vymezení akceleračních zón podporuje energetickou tranzici (veřejný zájem dekarbonizace) bez významných negativních dopadů na další významné veřejné zájmy (např. ochranu přírody, ochranu kulturních památek, bezpečnost státu apod.) s podporou zmírňujících opatření pro zlepšení stavu krajiny. Metodický pokyn je zpracován pro následující tři možnosti využití:

- 1) Jedná se o požadovaný podklad pro orgány ČR i EK, který je jedním z milníků (343) plnění úkolu vytváření akceleračních zón pro urychlení využití OZE, financovaného z Národního plánu obnovy (dále také NPO).
- 2) Poskytuje transparentní informace pro klíčové aktéry (zejména kraje a obce ČR), umožňující využít výstupy mapování akceleračních zón pro následnou vlastní územně plánovací činnost (vymezování AZ).
- 3) Poskytuje informace pro širokou veřejnost, investory a další klíčové aktéry, kterých se vymezování akceleračních zón, resp. výstavba zařízení OZE dotýká, případně se o ni zajímají.

2 Proč se to děje

V souvislosti s odklonem ČR od fosilních paliv má v nadcházejících letech prudce a setrvale růst podíl OZE na konečné spotřebě energie. Podle vládou projednávaných východisek Státní energetické koncepce a souvisejících strategických dokumentů má podíl OZE vzrůst ze 17,7 % v roce 2021 na 30–35 % v roce 2030.⁴ Podle aktualizovaného návrhu Vnitrostátního plánu České republiky v oblasti energetiky a klimatu (dále také NKEP) má růst OZE dominantně záviset na solární a větrné energetice.⁵

Solární a větrné elektrárny (dále FVE a VTE) se v roce 2022 podílely na hrubé výrobě elektrické energie z 2,7 % (2 298,3 GWh) a 0,7 % (641,3 GWh).⁶ Až 65 % instalovaného výkonu solárních elektráren tvořily a dodnes tvoří pozemní elektrárny s výkonem nad 1 MWe (postavené v době prudkého rozvoje sektoru v letech 2010–2013), přestože početně je výrazně převyšují lokální zdroje o výkonu do 30 kWe. Pozemní FVE dnes zabírají plochu 4–5 tisíc hektarů (0,05 % území ČR) a jejich životnost se odhaduje na 30 let.⁷ Prakticky veškerá výstavba pozemních FVE se v posledních 10 letech omezovala na sporadické instalace v areálech firem či na bývalých skládkách.

Obdobný je stav výstavby větrných elektráren: tři čtvrtiny současného instalovaného výkonu (340 MWe) byly instalovány před rokem 2012. Současný instalovaný výkon se navíc koncentruje jen do čtyř krajů bez výjimečného větrného potenciálu: Karlovarského, Ústeckého, Libereckého a Olomouckého kraje. Územní stopa VTE je sice vyšší (relativně k výkonu) než územní stopa FVE (9,6 MWp/km², zatímco FVE 59,1 MWp/km²), to je ale způsobeno započítáním rozestupů mezi věžemi do celkové územní stopy elektrárny.⁸ Půdní zábor VTE je naopak nižší než půdní zábor FVE a v celostátním měřítku zůstává zábor VTE zanedbatelný.

Instalovaný výkon OZE v ČR (především FVE) dlouhodobě roste. Vysoký zájem o střešní FVE, poháněný rostoucí poptávkou po energii a její rostoucí ceně, klesajícími investičními náklady a státní podporou z dotačních programů, stál jen v roce 2023 za navýšením instalovaného výkonu FVE o rekordních 970 MWe. Nicméně s ohledem na očekávané ekonomické dopady balíčku Fit for 55 je nyní zřejmé, že v letech 2024–2030 bude požadavek na výrazně vyšší tempo růstu, než je to dosavadní. Podle projednávaného aktualizovaného návrhu NKEP v oblasti energetiky a klimatu⁹ mají být v ČR nastaveny podmínky pro téměř pětinasobné navýšení instalovaného výkonu solárních (2,9 → 10,2 GW) a téměř pětinasobné navýšení instalovaného výkonu větrných elektráren (0,34 → 1,5 GW).

⁴ Východiska aktualizace Státní energetické koncepce ČR a souvisejících strategických dokumentů schválené vládou 12. dubna 2023.

⁵ Aktualizace Vnitrostátního plánu ČR v oblasti energetiky a klimatu schválený vládou dne 18. října 2023. <https://www.mpo.cz/cz/energetika/strategicke-a-koncepcni-dokumenty/aktualizace-vnitrostatniho-planu-ceske-republiky-v-oblasti-energetiky-a-klimatu--277532/>

⁶ Roční zpráva ERÚ o provozu elektrizační soustavy ČR (2022).

⁷ Je třeba dodat, že solární panely běžně nabízené na trhu v tomto období nepřesahovaly nominální výkon 190 Wp. Např. FVE Vepřek (2010) proto na svých 82,5 hektarech nabízí jen 35,1 MWe výkonu. Panely, které se v roce 2024 instalují, mají až dvakrát větší výkon na 1 m² a zabírají tedy až dvakrát menší plochu. Dá se očekávat, že s rostoucí účinností panelů bude tento trend pokračovat.

⁸ Fakta o klimatu, 'Územní stopa elektřiny ze slunce, větru a biomasy' (odkazováno 13. 8. 2024), <https://faktaoklimatu.cz/infografiky/uzemni-stop-a-oze>.

⁹ Aktualizace Vnitrostátního plánu ČR v oblasti energetiky a klimatu schválený vládou dne 18. října 2023, str. 33. <https://www.mpo.cz/cz/energetika/strategicke-a-koncepcni-dokumenty/aktualizace-vnitrostatniho-planu-ceske-republiky-v-oblasti-energetiky-a-klimatu--277532/>. Úpravy NKEP jsou dále vládou projednávány v roce 2024 i po termínu zpracování této verze metodiky.

Čistě z hlediska ekonomického potenciálu pak Modernizační fond (program RES+) a Národní plán obnovy umožní instalovat teoreticky až 17 000 MWe do roku 2030 v solárních a větrných elektrárnách (přes 2000 MWe ročně).¹⁰ Solární a větrné elektrárny mají tu výhodu, že se z hlediska podmínek pro výrobu vhodně doplňují. Experti a expertky však upozorňují, že pro sezónně vyváženou výrobu je nutné, aby v celkovém součtu převažovala výroba z větru.

Tomu brání skutečnost, že větrné elektrárny se na našem území v posledních letech téměř nestavěly a dnes vyrábějí jen třetinu toho, co elektrárny solární. Kromě zdoluhavých povolovacích postupů developeři běžně čelí vysoké míře rizika, zda jejich projekt bude ve výsledku povolen, připojen k síti a zrealizován. Stát sice podporuje provoz VTE cestou aukcí, do těch se však investoři nehlásí, protože státem požadovaná doba realizace je příliš krátká a výkupní ceny neodrážejí míru podnikatelského rizika.

Zajištění splnění emisních redukčních cílů bez současného nasazení potřebného množství větrných zdrojů by si dlouhodobě vyžadovalo dovoz elektrické energie ze zahraničí, anebo při zajištění energetické soběstačnosti kompenzaci dražšími technologiemi (jaderné elektrárny, sezónní akumulace).¹¹

Jedním z úkolů územního plánování je s ohledem na charakter území a kvalitu vystavěného prostředí vyhodnocovat, a je-li to účelné, vymezovat vhodné plochy pro výrobu; plochy pro výrobu elektřiny, plynu a tepla, včetně ploch pro jejich výrobu z obnovitelných zdrojů, přitom vymezovat rovněž s ohledem na cíle energetické koncepce a klimatické cíle státu.¹²

⁹ Aktualizace Vnitrostátního plánu ČR v oblasti energetiky a klimatu schválený vládou dne 18. října 2023, str. 33. <https://www.mpo.cz/cz/energetika/strategicke-a-koncepcni-dokumenty/aktualizace-vnitrostatniho-planu-ceske-republiky-v-oblasti-energetiky-a-klimatu--277532/>. Úpravy NKEP jsou dále vládou projednávány v roce 2024 i po termínu zpracování této verze metodiky.

¹⁰ Deloitte, Rozvoj obnovitelných zdrojů v Česku do roku 2030 – přínosy a příležitosti (studie zkvětna 2023).

¹¹ Fakta o klimatu & Frank Bold, Rozvoj obnovitelné energie v Česku do roku 2030, studie z března 2023, <https://faktaoklimatu.cz/assets-local/publications/2023-rozvoj-obnovitelne-energie-v-cesku-do-2030.pdf>.

¹² § 39 písm. f) zákona č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů.

2.1 Usnadnění a zrychlení výstavby výroben z OZE

2.1.1 Dosavadní a předpokládaný vývoj na národní úrovni

Dekarbonizace české energetiky a snížení závislosti na dovážených fosilních palivech se neobejde bez výstavby vhodných výroben z OZE s velkým instalovaným výkonem. Stát chce proto usnadnit výstavbu jak solárních, tak i větrných elektráren.¹³ V této souvislosti byl s účinností od 24. ledna 2023 přijat zákon č. 19/2023 Sb. (známý jako „Lex OZE 1“), podle něhož se výroby z OZE s výkonem nad 1 MW nacházejí v režimu veřejné technické infrastruktury (obdobně jako např. komunikační sítě, produktovody nebo vodojemy), kterou lze povolovat v nezastavěném území za podmínek stanovených v § 122 stavebního zákona.¹⁴ Nutným definičním znakem veřejné infrastruktury je, že slouží veřejné potřebě.¹⁵ Pro OZE o výkonu 1 MW a vyšším se tento definiční znak pokládá za automaticky splněný na základě ustanovení § 2 odst. 2 písm. a) bodu 18 energetického zákona.¹⁶

Solární elektrárny s instalovaným výkonem nad 5 MW a větrné elektrárny s instalovaným výkonem nad 1 MW jsou tzv. vyhrazenými stavbami. Podle principu „jeden úřad, jedno povolení“ je k povolování vyhrazených staveb věcně příslušný nově vytvořený Dopravní a energetický stavební úřad s celostátní působností (DESÚ).¹⁷ Místo až 26 závazných stanovisek a jiných správních úkonů vydávaných podle různých zákonů se od 1. ledna 2024 k těmto záměrům vydává jednotné environmentální stanovisko.¹⁸ Od stejného data také nepodléhají menší větrné parky splňující podmínky stanovené zákonem č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, posouzení vlivů na životní prostředí (EIA, vč. zjišťovacího řízení).¹⁹

Novela zákona o ochraně zemědělského půdního fondu platná od 1. 7. 2024 (zákon č. 183/2024 Sb.) vedle výše uvedeného osvobozuje záměry tzv. agrovoltaické výroby elektřiny (dvojitý využití půdy pro zemědělství a solární energetiku) jsou osvobozeny z povinnosti odejmout zemědělskou půdu ze zemědělského půdního fondu, a tedy i hradit odvody za její odnětí.²⁰

¹³ Půjde především o elektrárny nad 1 MWe v případě FVE (odpovídá ploše větší než 0,5 hektaru) a v případě VTE o výkonu nad 2 MWe (odpovídá min. 1 velké turbíně).

¹⁴ § 122 odst. 1 zákona č. 283/2021 Sb., stavební zákon. Záměr nelze povolit, pokud územně plánovací dokumentace takový typ záměru výslovně vylučuje. Soulad záměru s charakterem území (§ 41 stavebního zákona) se neposuzuje v případech, kdy pro území dané obce je vydaný územní plán (srov. § 193 odst. 1 písm. b) stavebního zákona).

¹⁵ § 10 odst. 1 zákona č. 283/2021 Sb., stavební zákon.

¹⁶ Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷ § 5 odst. 2 ve spojení s § 33 odst. 2 a s přílohou č. 3 stavebního zákona. Z toho plyne, že v tomto novém režimu už místní stavební úřady o těchto větších obnovitelných zdrojích vůbec nerozhodují a rozhodování se přesouvá na celostátní působnost.

¹⁸ Zákon č. 148/2023 Sb., o jednotném environmentálním stanovisku.

¹⁹ Zákon č. 465/2023 Sb. (část pátá). Do zjišťovacího řízení musí být nově předloženy pouze větrné elektrárny s výškou stožáru od 50 m (a) umístěné v lokalitách soustavy Natura 2000 nebo ve zvláště chráněných územích a jejich ochranných pásmech, (b) umístěné v místě, které je k nejbližšímu chráněnému venkovnímu prostoru staveb blíže než 1 km od stožáru větrné elektrárny, (c) umístěné v místě, které je od jiné stávající nebo připravované větrné elektrárny blíže než 3 km od stožáru větrné elektrárny, nebo (d) umístěné v počtu 4 a vyšším (srov. bod 7 přílohy č. 1 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí).

²⁰ Nový režim bude aplikovatelný až po přijetí prováděcího právního předpisu – vyhlášky o agrovoltaické výrobě elektřiny.

Stejný předpis současně zcela vylučuje výstavbu konvenčních pozemních solárních elektráren na zemědělské půdě I. a II. třídy ochrany.

Další vývoj vnitrostátního práva v této oblasti významně ovlivní přijatá revize směrnice RED III. Podle ní mají členské státy EU mj. zajistit, aby doba povolování projektů výstavby obnovitelných zdrojů energie nepřekročila 2 roky. Povolováním přitom směrnice rozumí celé řízení o povolení záměru, tj. od ověření úplnosti žádosti o stavební povolení až po doručení rozhodnutí o této žádosti, přičemž zahrnuje i povolení pro připojení k soustavě a posouzení vlivů na životní prostředí, pokud je vyžadováno (čl. 16 odst. 1). Současně se má ve vztahu k vybraným procesům v oblasti ochrany přírody a krajiny a v oblasti ochrany vod uplatňovat vyvratitelná domněnka převahy veřejného zájmu na výstavbě a provozu projektů OZE (čl. 16f). Návrh aktualizace Politiky ochrany klimatu vedle toho pak počítá v příštích měsících a letech s těmito opatřeními, které se přímo týkají umístování a povolování FVE a VTE ve volné krajině:

- Opatření B.2: Výstavba a provoz OZE jako převažující veřejný zájem
- Opatření B.3: Zajištění maximální přípustné délky povolovacích procesů OZE a zjednodušení povolování (vč. EIA, ÚP, JES)
- Opatření B.4: Mapování a vytyčení oblastí pro akcelerační zóny (viz níže)
- Opatření B.7: Připojování výroben z OZE v oblastech s omezenou kapacitou sítě
- Opatření B.8: Pravidla pro plovoucí fotovoltaiku
- Opatření B.10: Rozvoj větrné energetiky v hospodářských lesích
- Opatření F.13: Podpora pro dvojí využití půdy (agrolesnictví, agrivoltaika)

2.1.2 Požadavky plynoucí z nových předpisů EU

V reakci na narušení evropské energetické bezpečnosti po vpádu Ruské Federace na Ukrajinu přijala Evropská komise plán REPowerEU s cílem podpořit ještě intenzivnější výstavbu OZE, ještě vyšší energetické úspory a diverzifikovat dodávky energetických komodit.²¹ S platností od 30. prosince 2022 bylo nejprve přijato mimořádné nařízení Rady EU,²² které na dobu 18 měsíců zjednodušilo či zkrátilo postupy povolování instalací střešních FVE, využívání tepelných čerpadel, výměny starých větrných turbín za výkonnější, jakož i jiné záměry modernizace výroben z OZE (tzv. repowering).

²⁰ Nový režim bude aplikovatelný až po přijetí prováděcího právního předpisu – vyhlášky o agrovoltaické výrobě elektřiny.

²¹ Evropská komise, 'REPowerEU: Affordable, secure and sustainable energy for Europe'. Odkazováno 13. 8. 2024. Dostupné z: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/repowereu-affordable-secure-and-sustainable-energy-europe_en.

²² Nařízení Rady (EU) 2022/2577, kterým se stanoví rámec pro urychlení zavádění energie obnovitelných zdrojů.

Mimořádné nařízení též stanovilo vyvratitelnou domněnku převahy veřejného zájmu na výstavbě OZE a doprovodné infrastruktury ve vztahu k předpisům EU v oblasti ochrany přírody (směrnici o ptácích, o stanovištích a rámcové směrnici o vodách) a upravilo možnost členských států zjednodušit v některých případech postupy posuzování vlivů na životní prostředí (s provedením pouze SEA). Platnost některých ustanovení mimořádného nařízení byla Radou prodloužena do 30. června 2025.

Trvalejší zjednodušení povolování má zajistit směrnice RED III, která byla v době přijetí mimořádného nařízení v procesu přípravy a která byla schválena s platností od 20.11.2023. Podle směrnice RED III mají členské státy EU zajistit, aby doba povolování projektů výstavby obnovitelných zdrojů energie nepřekročila 2 roky. Povolováním přitom směrnice rozumí celé řízení o povolení záměru, tj. od ověření úplnosti žádosti o stavební povolení až po doručení rozhodnutí o této žádosti, přičemž zahrnuje i povolení pro připojení k soustavě a posouzení vlivů na ŽP, je-li vyžadováno (čl. 16 odst. 1). Současně se má ve vztahu k vybraným procesům v oblastech ochrany přírody a krajiny a ochrany vod uplatňovat vyvratitelná domněnka převahy veřejného zájmu na výstavbě a provozu projektů OZE (čl. 16f).

V průběhu českého předsednictví Radě EU se unijní státy nadto dohodly, že na svých územích aktivně vyhledají oblasti pro rozvoj OZE, kde podmínky výstavby OZE ještě více zjednoduší – tzv. „oblasti pro zrychlené zavádění OZE“ (akcelerační zóny). V akceleračních zónách bude maximální délka povolovacího postupu omezena na 12 měsíců (čl. 16a odst. 1). Posouzení vlivů záměru na ŽP (EIA) v akceleračních zónách zpravidla nemá být vyžadováno (čl. 16a odst. 3); EIA se ale provede vždy, je-li splněna alespoň jedna z těchto podmínek:

- stavebník nepřijal podmínky a zmírňující opatření, které členský stát pro danou akcelerační zónu stanovil (§ 15c odst. 1 písm. b)²⁴,
- správní orgán po povinném prověření rozhodl, že stavební záměr s vysokou pravděpodobností povede k významným nepředvídaným nepříznivým vlivům s ohledem na ekologickou citlivost zeměpisné oblasti, v níž se projekt nachází, které nelze zmírnit přijatými podmínkami a opatřeními (čl. 16a odst. 4),
- stavební záměr by mohl mít významný vliv na životní prostředí v jiném státě, nebo o provedení EIA požádá členský stát, který by mohl být významně zasažen (čl. 16a odst. 3).

Za účelem transpozice výše uvedených ustanovení směrnice RED III se v České republice připravuje a aktuálně projednává (mezirezortní připomínkové řízení bylo ukončeno 31.7.2024) návrh zákona o urychlení využívání obnovitelných zdrojů energie a o změně souvisejících právních předpisů (ZOZE)²⁵.

²³ Lhůtu je možné výjimečně prodloužit o 6 měsíců. Za 6 měsíců je třeba rozhodnout o modernizaci stávajících výroben z OZE a nových výroben s elektrickým výkonem nižším než 150 kW. Tuto lhůtu

lze výjimečně prodloužit o 3 měsíce (čl. 16a odst. 2).

²⁴ Není-li to možné, přijme alespoň přiměřená kompenzační opatření - alternativně i formou peněžní náhrady obdobně jako v případě projektů s významným vlivem na hodnoty v soustavě NATURA 2000 (čl. 16a odst. 5).

²⁵ Viz Plán legislativních prací vlády pro rok 2024: <https://ria.vlada.cz/wp-content/uploads/Plan-legislativnich-praci-vlady-na-rok-2024.pdf>.

Mezi související právní předpisy, které bude nutné upravit, patří zejména (nejen) stavební zákon, zákon o posuzování vlivů na životní prostředí a zákon o jednotném environmentálním stanovisku. Předpokládá se, že změna zákonných podmínek výstavby v transpozičním zákoně přinese následující zjednodušení: investor vstupuje do prostředí, ve kterém je část podmínek předem známa.

- V povolovacím procesu nebudou znovu projednány otázky řešené již ve fázi územního plánování (při vymezení akceleračních zón).
- Za předpokladu splnění podmínek dle RED III nebude nutné provést EIA.
- Zkrácení lhůty pro rozhodnutí o žádosti o stavební povolení na 12 měsíců (s možným prodloužením o 6 měsíců).

Dalším novým právním předpisem, který rámuje přípravu akceleračních zón v ČR, je nařízení EU na obnovu přírody (EU Nature Restoration Law) schválené 24. června 2024. Pro OZE je v něm sice v § 38 zahrnuta odchylka od povinností trvale zlepšovat a zabránit zhoršování stavu mimo lokality sítě Natura 2000, avšak v přiměřené míře je zlepšování možné v rámci zmírňujících opatření v akceleračních zónách. § 38 dále stanoví, že zařízení na výrobu energie z obnovitelných zdrojů, jejich připojení k distribuční soustavě, související distribuční soustava samotná a skladovací zařízení představují převažující veřejný zájem, a zahrnuje i omezení požadavku na posouzení méně škodlivých alternativních řešení.

2.1.3 Potřeba důkladného mapování

Přes všechny přínosy představuje výroba čisté energie prostřednictvím OZE také zásahy do krajiny, které se mohou svým charakterem dotýkat soukromých i veřejných zájmů. Výstavbu OZE dlouhodobě komplikují některá specifika českého území. Česká republika je například poměrně homogenně osídlená. Drtivá většina území se nachází nanejvýš 1 km od nejbližšího (byť malého) lidského sídla. Zcela zde absentují pouště, moře a jiné větší neosídlené oblasti, které by bylo možné z hlediska veřejných zájmů označit za málo problémové. Velká část území je osídlena, nad dalšími procházejí tranzitní letecké koridory mezinárodního vojenského i civilního významu, doprovázené ochrannými pásmy letišť i radarů, v zemi jsou tisíce kulturních památek s ochrannými pásmy apod. Téměř 22 % českého území je dnes přímo pokryto velkoplošnými (národní parky, chráněné krajinné oblasti) a maloplošnými zvláště chráněnými územími a lokalitami soustavy Natura 2000 (evropsky významné lokality, ptačí oblasti) s cílem ochrany a péče o jejich přírodní hodnoty, kde je umístění OZE nevhodné. Dále mohou instalace OZE i mimo chráněná území ohrožovat chráněné druhy rostlin a živočichů, poškozovat jejich biotopy, fragmentovat krajinu, přírodní biotopy nebo narušovat migrační trasy živočichů. K nejzranitelnějším druhům patří ptáci a netopýři, u kterých může docházet i k přímé mortalitě při srážce s listy větrných elektráren.

Je potřeba si uvědomit, že OZE nahrazují fosilní zdroje energie, které mají nesrovnatelně závažnější dopady na výše uvedené veřejné zájmy, včetně souvisejících velkoplošných dopadů na krajinu, ovzduší, vody a zprostředkovaně také na zdraví obyvatel.

S ohledem na výše uvedené, OZE někde být umístěny musí. Směrnice RED III vede členské státy EU k tomu, aby preferovaly průmyslové areály, skládky, bývalé doly a lomy (obecně brownfieldy), bezprostřední okolí dopravní infrastruktury, umělé vodní plochy, degradovanou nízkobonitní půdu apod. (viz níže). Tento trend „odsouvání“ OZE do průmyslových a vyloučených lokalit má silné zastoupení i v České republice, kde si lidé v sociologických průzkumech nejčastěji představují solární elektrárny na brownfieldech a skládkách,²⁶ a to i přesto, že většina české kulturní krajiny je už nyní silně antropogenně podmíněná (pokud ne přímo člověkem komponovaná).²⁷ Státy EU mají identifikovat akcelerační zóny prostřednictvím multikriteriální analýzy na základě důkladného mapování území.²⁸ Cílem je mj. prioritizovat zmíněné industriální lokality a nalézt oblasti s dostatečným technickým potenciálem, které nesmí být problematické z hlediska ostatních veřejných zájmů.

Pro mapování (identifikaci) možných akceleračních zón v ČR byla výše uvedená, požadovaná multikriteriální analýza zpracována na základě dostupných datových vrstev veřejných zájmů (viz část 4 dokumentu), která využívá zkušenosti obdobných výstupů v zahraničí.²⁹

²⁶ Svaz moderní energetiky, Souhrnná zpráva ze sociodemografického výzkumu, www.modernienergetika.cz/wp-content/uploads/2020/07/Souhrnna-zprava-sociodemografickeho-vyzkumu_FIN.pdf.

²⁷ Dušan Romportl & Vladimír Zýka, 'Mapa antropogenní transformace přírodní sféry apotenciálních rizik', 2022. Dostupné z: https://www.isvavai.cz/riv?s=jednoduche-vyhledavani&ss=detail&h=RIV%2F00027073%3A___%2F21%3AN0000102%21RIV22-TA0-00027073.

²⁸ Viz čl. 15c odst. 1 směrnice RED III a Doporučení Evropské komise z 13. 5. 2024, o urychlení povolenacích postupů pro projekty v oblasti energie z obnovitelných zdrojů a související infrastruktury. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401343&qid=1721532428891.

²⁹ Zejm. portugalskou studii z roku 2022, studii zadarského území pro The Nature Conservancy z roku 2020 a francouzskou studii z roku 2022 zaměřenou na vhodné plochy pro VTE. Dále metodické materiály Evropské komise pro umisťování obnovitelných zdrojů ve vztahu k legislativě ochrany přírody, včetně manuálu vytvoření map citlivosti ptáků. Viz odkazy:

<https://www.jornaldenegocios.pt/sustentabilidade/ambiental/detalhe/portugal-tem-12-de-area-apta-a-receber-projetos-de-energia-renovavel-sem-prejudicar-ambiente>; https://www.eihip.hr/wp-content/uploads/2021/04/EIHP_Integrated-Renewable-Energy-Planning-in-Southeast-Europe_DOC_1.pdf;

<https://www.mdpi.com/2073-445X/11/10/1839>

<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/2b08de80-5ad4-11eb-b59f-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-255299596>

<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/a3f185b8-0c30-11eb-bc07-01aa75ed71a1/language-en>

2.2 Závazný postup stanovený směrnicí RED III pro výběr a vymezení nezbytných oblastí a akceleračních zón

Směrnice RED III zavazuje Českou republiku:

- a) **do 21. května 2025** k vymezení tzv. **nezbytných oblastí** (nezbytných z hlediska plnění vnitrostátního cíle v oblasti OZE do roku 2030) a
- b) **do 21. února 2026** k vymezení tzv. **akceleračních zón** (zón uvnitř nezbytných oblastí, kde se budou OZE stavět ve zrychleném režimu – akcelerovaně)

2.2.1 Nezbytné oblasti

Postup výběru tzv. nezbytných oblastí upravuje čl. 15b RED III. Pro kontext této metodiky jej zde uvádíme v plném znění.

Článek 15b

1. Do 21. května 2025 provedou členské státy koordinované mapování pro účely zavádění energie z obnovitelných zdrojů na svém území s cílem určit domácí potenciál a dostupné pevninské povrchové, podpovrchové, mořské nebo vnitrozemské vodní oblasti, jež jsou nezbytné pro instalaci zařízení na výrobu energie z obnovitelných zdrojů, a související infrastrukturu, jako je síť a skladovací zařízení, včetně tepelné akumulace, které jsou nezbytné ke splnění alespoň jejich vnitrostátních příspěvků k celkovému cíli v oblasti obnovitelných zdrojů energie do roku 2030 stanovenému v čl. 3 odst. 1 této směrnice. Za tímto účelem mohou členské státy využívat své stávající dokumenty nebo plány územního plánování, včetně územních plánů námořních prostor vypracovaných v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2014/89/EU (*12), nebo z těchto dokumentů či plánů vycházet. Členské státy při mapování nezbytných oblastí podle potřeby zajistí koordinaci mezi všemi příslušnými vnitrostátními, regionálními a místními orgány a subjekty, včetně provozovatelů sítí.

Členské státy zajistí, aby tyto oblasti, včetně stávajících zařízení na výrobu energie z obnovitelných zdrojů a mechanismů spolupráce, odpovídaly odhadovaným trajektoriím a celkové plánované instalované kapacitě technologií v oblasti energie z obnovitelných zdrojů stanovené v jejich vnitrostátních plánech v oblasti energetiky a klimatu předložených podle článků 3 a 14 nařízení (EU) 2018/1999.

2. Členské státy při určování oblastí uvedených v odstavci 1 zohlední zejména:
 - a) dostupnost energie z obnovitelných zdrojů a potenciál pro výrobu energie z obnovitelných zdrojů u různých druhů technologií v pevninských povrchových, podpovrchových, mořských nebo vnitrozemských vodních oblastech;
 - b) předpokládanou poptávku po energii s přihlédnutím k potenciální flexibilitě aktivní reakce na poptávku a očekávanému zvýšení účinnosti, jakož i k integraci do energetického systému;
 - c) dostupnost příslušné energetické infrastruktury, včetně sítí, skladování a dalších nástrojů flexibility, nebo potenciál k vybudování nebo modernizaci takové síťové infrastruktury a skladování.

3. Členské státy upřednostní vícenásobné využití oblastí uvedených v odstavci 1. Projekty v oblasti energie z obnovitelných zdrojů musí být slučitelné s již existujícím využitím těchto oblastí.
4. Členské státy pravidelně přezkoumávají a v nutných případech aktualizují oblasti uvedené v odstavci 1 tohoto článku, zejména v souvislosti s aktualizací svých vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu předložených podle článků 3 a 14 nařízení (EU) 2018/1999.

Z odstavců 1 a 2 plyne, že nezbytné oblasti musejí být vymezeny:

1. do 21. května 2025
2. ve spolupráci s příslušnými orgány a subjekty
3. na základě mapování
4. s cílem určit domácí potenciál OZE
5. v dostatečném rozsahu pro splnění vnitrostátního cíle OZE pro rok 2030 (30–35 % podíl na konečné spotřebě energie)
6. s dostatečným technickým potenciálem v souladu s kritérii v odstavci 2.

Nezbytné oblasti svým významem přesahují území jednoho kraje a jsou specifické svými hodnotami – mají tedy charakter tzv. specifických oblastí řešených v Politice územního rozvoje ČR (dále také PÚR ČR) a jako takové budou vymezeny změnou PÚR ČR provedenou na základě úkolu uloženého v usnesení vlády ČR ze dne 24. dubna 2024 č. 272 ke stanovení základního postupu pro vymezování oblastí nezbytných pro příspěvek České republiky k celkovému cíli Evropské unie v oblasti obnovitelných zdrojů energie do roku 2030 a oblastí pro zrychlené zavádění obnovitelných zdrojů energie. V této aktualizaci PÚR mají být zvoleny pouze oblasti s dostatečným potenciálem sluneční a větrné energie.

Podkladem pro aktualizaci bude geografický model Výzkumného ústavu Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v. v. i., (dále také VÚKOZ), který v koordinaci s ostatními resorty zadalo Ministerstvo životního prostředí. Model je obsahem kapitoly 2 této metodiky.

2.2.2 Akcelerační zóny

Také čl. 15c směrnice RED III uvádíme celý, aby byly zřejmé souvislosti mezi akceleračními zónami (čl. 15c), nezbytnými oblastmi (čl. 15b) a zrychlenými povolovacími postupy (čl. 16a):

Článek 15c

1. Do 21. února 2026 členské státy zajistí, aby příslušné orgány přijaly jeden nebo více plánů, které jako dílčí část oblastí uvedených v čl. 15b odst. 1 určí oblasti pro zrychlené zavádění obnovitelných zdrojů energie, a to pro jeden nebo více druhů obnovitelných zdrojů energie. Členské státy mohou vyloučit spalovací zařízení na biomasu a vodní elektrárny. Příslušné orgány v těchto plánech:

- a) Vymezí dostatečně homogenní pevninské, vnitrozemské vodní a mořské oblasti, v nichž se neočekává, že zavedení určitého druhu nebo určitých druhů obnovitelných zdrojů energie bude mít vzhledem ke zvláštnostem vybrané oblasti významný dopad na životní prostředí, přičemž:
- i) Upřednostní umělé a zastavěné plochy, jako jsou střechy a fasády budov, dopravní infrastruktura a její bezprostřední okolí, parkoviště, zemědělské podniky, skládky, průmyslové areály, doly, umělé vnitrozemské vodní útvary, jezera nebo nádrže a případně městské čistírny odpadních vod, a dále znehodnocenou půdu, kterou nelze využívat pro zemědělství;
 - ii) Vyloučí lokality sítě Natura 2000 a oblasti určené v rámci vnitrostátních systémů ochrany přírody a zachování biologické rozmanitosti, oblasti hlavních migračních tras ptáků a mořských savců, jakož i další oblasti stanovené na základě map citlivosti a nástrojů uvedených v bodu iii), s výjimkou umělých a zastavěných ploch nacházejících se v těchto oblastech, jako jsou střechy, parkoviště nebo dopravní infrastruktura;
 - iii) Použijí všechny vhodné a přiměřené nástroje a datové soubory k určení oblastí, v nichž by zařízení na výrobu energie z obnovitelných zdrojů neměla významný dopad na životní prostředí, včetně mapování citlivosti volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, přičemž zohlední data, jež jsou k dispozici v souvislosti s rozvojem soudržné sítě Natura 2000, jak pokud jde o typy stanovišť a druhy chráněné podle směrnice.
- b) Stanoví přiměřená pravidla pro určené oblasti pro zrychlené zavádění obnovitelných zdrojů energie, včetně účinných zmírňujících opatření, která mají být přijata za účelem instalace zařízení na výrobu energie z obnovitelných zdrojů a skladování energie na stejném místě, jakož i zařízení nezbytných pro jejich připojení k soustavě, aby se zabránilo nepříznivému dopadu na životní prostředí, ke kterému by mohlo dojít, nebo pokud to není možné, aby se tyto dopady výrazně omezily, případně aby se zajistilo, že budou přiměřeně a včas uplatňována vhodná zmírňující opatření s cílem zajistit dodržování povinností stanovených v čl. 6 odst. 2 a čl. 12 odst. 1 směrnice 92/43/EHS, článku 5 směrnice 2009/147/EHS a čl. 4 odst. 1 písm. a) bodu i) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES (*4) a zamezilo se zhoršení a bylo dosaženo dobrého ekologického stavu nebo dobrého ekologického potenciálu v souladu s čl. 4 odst. 1 písm. a) směrnice 2000/60/ES.

Pravidla uvedená v bodu b) prvního pododstavce se zaměří na specifika jednotlivých určených oblastí pro zrychlené zavádění obnovitelných zdrojů energie, na druh či druhy technologie v oblasti energie z obnovitelných zdrojů, které mají být v jednotlivých oblastech zavedeny, a na zjištěný dopad na životní prostředí.

Dodržování pravidel uvedených v prvním pododstavci písm. b) tohoto odstavce a provádění vhodných zmírňujících opatření ze strany jednotlivých projektů povede k předpokladu, že projekty uvedená ustanovení neporušují, aniž by byla dotčena ustanovení čl. 16a odst. 4 a 5 této směrnice. Pokud nová zmírňující opatření, která mají co nejvíce zabránit usmrcování nebo vyrušování druhů chráněných podle směrnic 92/43/EHS a 2009/147/ES nebo jakémukoli jinému dopadu na životní prostředí, nebyla široce testována z hlediska své účinnosti, mohou členské státy povolit jejich použití pro jeden nebo více pilotních projektů po omezenou dobu za předpokladu, že je účinnost těchto zmírňujících opatření pečlivě sledována a že jsou okamžitě podniknuty vhodné kroky, pokud se ukáže, že účinná nejsou.

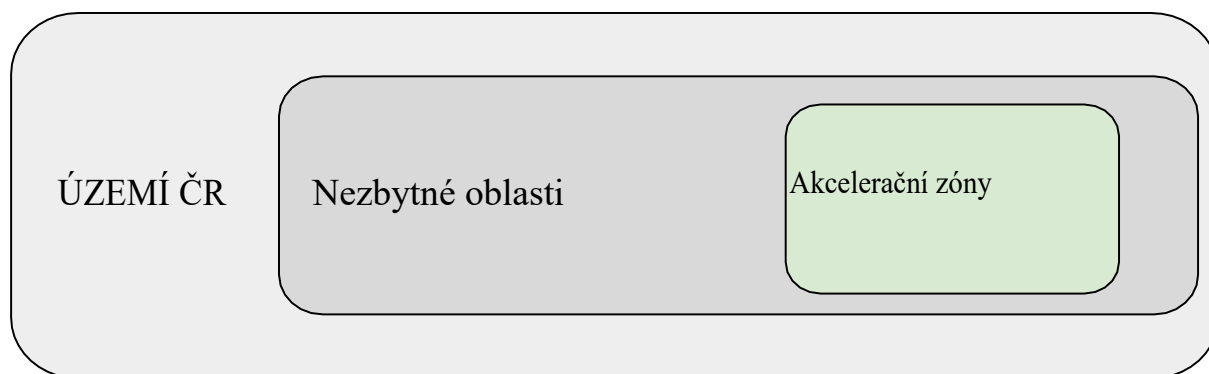
Príslušné orgány v plánech určujících oblasti pro zrychlené zavádění obnovitelných zdrojů energie uvedených v prvním pododstavci vysvětlí posouzení provedené za účelem určení

každé určené oblasti pro zrychlené zavádění obnovitelných zdrojů energie na základě kritérií stanovených v prvním pododstavci písm. a) a uvedou vhodná zmírňující opatření.

2. Před přijetím podléhají plány určující oblasti vhodné pro zrychlené zavádění obnovitelných zdrojů energie posouzení vlivů na životní prostředí podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/42/ES (*5) a případně, pokud by pravděpodobně mohly mít významný dopad na lokality sítě Natura 2000, odpovídajícímu posouzení podle čl. 6 odst. 3 směrnice 92/43/EHS.
3. Členské státy rozhodnou o velikosti těchto oblastí pro zrychlené zavádění obnovitelných zdrojů energie, a to s ohledem na specifika a požadavky na druh či druhy technologie, pro které tyto oblasti zavádějí. Přestože si členské státy ponechávají pravomoc rozhodnout o velikosti uvedených oblastí, usilují o to, aby jejich celková rozloha byla významná a aby přispívaly k plnění cílů stanovených v této směrnici. Plány určující oblasti vhodné pro zrychlené zavádění obnovitelných zdrojů energie uvedené v odst. 1 prvním pododstavci tohoto článku se zveřejní a pravidelně se podle potřeby přezkoumávají, zejména v souvislosti s aktualizací integrovaných vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu předložených podle článků 3 a 14 nařízení (EU) 2018/1999.
4. Do 21. května 2024 mohou členské státy za oblasti pro zrychlené zavádění obnovitelných zdrojů energie prohlásit konkrétní oblasti, které již byly určeny jako oblasti vhodné pro zrychlené zavádění jednoho nebo více druhů technologií v oblasti energie z obnovitelných zdrojů, jsou-li splněny všechny tyto podmínky:
 - a) tyto oblasti se nacházejí mimo lokality sítě Natura 2000, oblasti určené v rámci vnitrostátních systémů ochrany přírody a zachování biologické rozmanitosti a mimo zmapované migrační trasy ptáků;
 - b) plány určující tyto oblasti byly podrobeny strategickému posouzení vlivů na životní prostředí podle směrnice 2001/42/ES a případně posouzení podle čl. 6 odst. 3 směrnice 92/43/EHS;
 - c) projekty nacházející se v těchto oblastech provádějí vhodná a přiměřená pravidla a opatření k řešení nepříznivého dopadu na životní prostředí, ke kterému může dojít.
5. Příslušné orgány použijí na jednotlivé projekty v oblastech pro zrychlené zavádění obnovitelných zdrojů energie povolovací postupy a lhůty uvedené v článku 16a.

Protože slovo „plány“ ve směrnici RED III nabývá v českém kontextu významu územního plánování, vyplývá z článku 15c závazek do 21. února 2026 zajistit, aby příslušné orgány:

- (1) vymezily akcelerační zóny v územně plánovací dokumentaci pro jeden nebo více druhů OZE, přičemž
- (2) akcelerační zóny musí být součástí jen nezbytných oblastí,
- (3) musí být dostatečně homogenní, a
- (4) bez toho, aby v nich zavedení určitého druhu nebo určitých druhů obnovitelných zdrojů energie mělo vzhledem ke zvláštnostem vybrané oblasti významný dopad na životní prostředí.

Protože budou akcelerační zóny vymezovány jako plocha či koridor v územně plánovací dokumentaci, věcná příslušnost k jejich vymezení patří podle českého práva:

- A. obcím v případě akceleračních zón místního významu (vymezovaných prostřednictvím územních plánů),
- B. krajům v případě akceleračních zón nadmístního významu (vymezovaných prostřednictvím zásad územního rozvoje),
- C. Vládě ČR v případě akceleračních zón celostátního významu (vymezovaných prostřednictvím územního rozvojového plánu).

S ohledem na specifika výstavby jednotlivých obnovitelných zdrojů energie a na základě meziresortní dohody se aktuálně připravuje vymezení nezbytných oblastí pouze pro výrobu energie z energie slunce a větru a předpokládá se, že v období do 21. února 2026 se budou vyhledávat akcelerační zóny pouze pro solární a větrné elektrárny, resp. pro výrobu energie z energie slunce nebo větru. Vymezování akceleračních zón pro jiné typy obnovitelných zdrojů energie (např. pro výrobu energie z bioplynu nebo geotermální energie) by muselo předcházet vymezení příslušných nezbytných oblastí. To zároveň pořizovatelům nebrání vymezit v ÚPD plochy a koridory též pro jiné obnovitelné zdroje energie, a to mimo režim akceleračních zón.

Dostatečnou homogenitu akceleračních zón, stejně jako šetrnost k životnímu prostředí a jiným významným veřejným zájmům, je nutno zajistit při pořizování příslušné územně plánovací dokumentace a souvisejícího územního opatření postupem podle připravované legislativy, který je popsán v kap. 4 Metodiky (Vymezení akceleračních zón v územně plánovacích nástrojích).

Projektanti ÚPD by měli při výběru a vymezování AZ postupovat podle čl. 15c odst. 1 písm. a) směrnice. Projektanti ÚPD by měli dále stanovit přiměřená pravidla pro výstavbu výroben z OZE v jednotlivých akceleračních zónách, včetně zmírňujících opatření (čl. 15c odst. 1 písm. b)). Před schválením ÚPD se vyžaduje povinná SEA, tedy posouzení vlivů koncepce na životní prostředí (čl. 15c odst. 2).

Při jednání o pořízení nebo změně ÚPD musí být zajištěna účast veřejnosti (čl. 15d odst. 1).

3 Vymezení nezbytných oblastí

K vymezení nezbytných oblastí dojde v návaznosti na požadavky uvedené v usnesení Vlády ČR ze dne 24. dubna 2024 č. 272 ke stanovení základního postupu pro vymezování oblastí nezbytných pro příspěvek České republiky k celkovému cíli Evropské unie v oblasti obnovitelných zdrojů energie do roku 2030 a oblastí pro zrychlené zavádění obnovitelných zdrojů energie. Na jeho základě mají být vymezeny nezbytné oblasti pro VTE a FVE.

Vymezení nezbytných oblastí pro umístování těchto zařízení pro výrobu elektřiny z OZE se bude opírat primárně o jednoduché podmínky technické realizovatelnosti, resp. ekonomické rentability. Vedle toho byly pro oba typy zdrojů OZE z mapování nezbytných oblastí vyjmuty také lokality soustavy NATURA 2000, tedy evropsky významné lokality a ptačí oblasti, a dále území národních parků a 1. a 2. zón chráněných krajinných oblastí.

Technická realizovatelnost byla ošetřena minimální vzdáleností 20 km od stávajících sítí vysokého napětí, resp. velmi vysokého napětí, obou distributorů na území ČR mimo Hlavní město Prahu (zdroj: data ČEZ Distribuce a EG.D). V této části analýzy naopak nebyla zohledněna aktuální volná distribuční kapacita v síti.

Dále pak byly stanoveny limity spojené s potenciálem výroby a rentability – v případě VTE to byla minimální průměrná rychlost větru 4,5 km/h ve 100 m nad povrchem dle modelu Ústavu fyziky atmosféry Akademie věd ČR,³⁰ v případě FVE pak byla jako limitní hranice stanovena hodnota průměrné přímé solární radiace 850 kWh/m²/rok.³¹

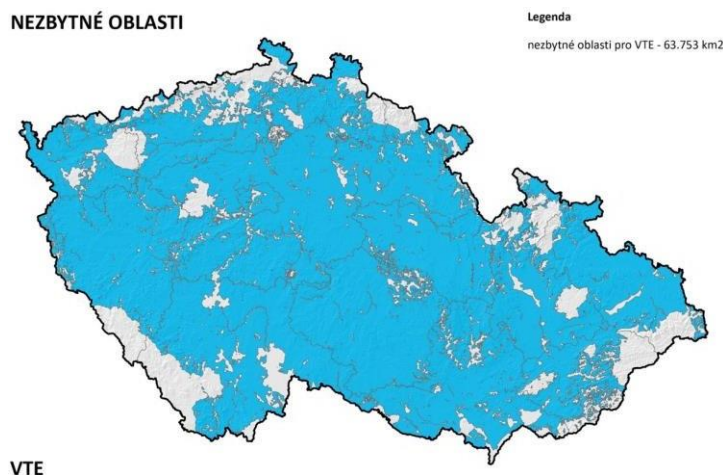
Na základě takto stanovených limitů byly připraveny postupně jednotlivé vrstvy v geografickém informačním systému (GIS), tyto byly harmonizovány do jednotného souřadného systému (S-JTSK) a s využitím jednoduchého GIS modelu v prostředí SW ESRI ArcGIS Pro byly postupným vrstvením limitů vymezeny masky nezbytných oblastí pro VTE i FVE (viz obr. 1 a 2). V případě VTE nezbytné oblasti v ČR zahrnují území o rozloze 63.753 km², u FVE je to pak 66.180 km².

Uvedeným postupem vymezené území je základním prostorovým rámcem pro vymezení nezbytných oblastí v PÚR ČR.

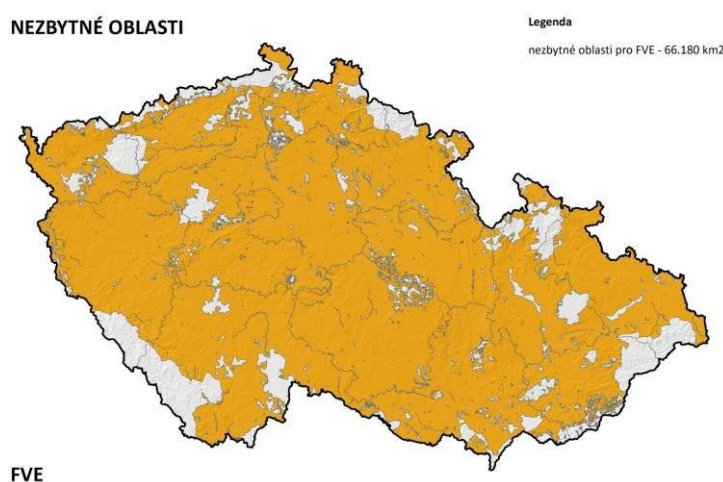
³⁰ David Hanslian, 'Aktualizace potenciálu větrné energie v České republice z perspektivy roku 2020', Ústav fyziky atmosféry Akademie věd ČR, 2020. Dostupné z: https://www.ufa.cas.cz/DATA/vetrna-energie/Potencial_vetrne_energie_2020.pdf.

³¹ Rastrová data pro Českou republiku z Global Solar Atlas (poslední aktualizace v roce 2019). Dostupné z: <https://globalsolaratlas.info/download/czech-republic>.

Návrh metodiky vychází ze stávající verze návrhu zákona o urychlení využívání obnovitelných zdrojů energie. Po schválení zákona (předpoklad 1Q 2025) bude metodika upravena tak, aby byla v souladu s právním základem. Do té doby se jedná o pracovní verzi diskutovanou se zainteresovanými skupinami.

Obrázek 1 Podklad pro vymezení nezbytných oblastí pro výrobu elektřiny z energie větru

Obrázek 2 Podklad pro vymezení nezbytných oblastí pro výrobu elektřiny z energie slunečního záření

Nezbytné oblasti svým významem přesahují území jednoho kraje a jsou specifické svými hodnotami – mají tedy charakter tzv. specifických oblastí řešených v Politice územního rozvoje ČR a jako takové budou vymezeny v její změně, provedené na základě úkolu uloženého v usnesení Vlády ČR ze dne 24. dubna 2024 č. 272.

4 Vyhledávání akceleračních zón³²

4.1 Návrh metodiky pro vyhledávání akceleračních zón

V této kapitole je popsán odborný postup vyhledávání míst pro akcelerační zóny (tedy zóny pro zrychlené zavádění obnovitelných zdrojů energie) na základě směrnice RED III, který zahrnuje následující klíčové kroky, postupně na celostátní, regionální a lokální úrovni:

Celostátní úroveň

1. Analýza limitů na celostátní úrovni

Jako vhodný nástroj pro vyhledávání akceleračních zón byla zvolena multikriteriální analýza v prostředí geografických informačních systémů. Byly shromážděny dostupné datové vrstvy, které limitují rozvoj OZE. Jedná se o čtyři skupiny limitů: technicky nevhodný terén, umělé překážky, ochrana přírody a krajiny a ostatní veřejné zájmy. Tyto limity byly kategorizovány do tří skupin z hlediska jejich vhodnosti pro vymezení akceleračních zón. Jedná se o:

- plochy nezpůsobilé pro vymezení akceleračních zón (červená barva, včetně území vyloučených v kap. 3 z podkladu pro vymezení nezbytných oblastí),
- plochy, které je nutné blíže posoudit podle místních podmínek (žlutá barva),
- plochy nejvhodnější pro vymezení akceleračních zón (zelená barva).

Do vrstvy nezbytných oblastí v zájmovém území se nejprve promítnou **červené limity**, a to zvláště pro FVE a zvláště pro VTE. Tento krok je závazný podle zákona o urychlení využívání obnovitelných zdrojů energie. Při střetu s některým z vyjmenovaných „červených limitů“ není možné na daném místě akcelerační zónu vymežit. Karty červených limitů (vždy s indikací, pro kterou technologii platí) jsou **součástí přílohy č. 2.1**. S cílem vyloučit významné negativní vlivy na životní prostředí jsou jako červené zahrnuty limity ochrany přírody (zejména soustava Natura 2000, zvláště chráněná území a lokality výskytu zvláště chráněných druhů národního významu).

Další část mapovaných jevů představují **tzv. žluté limity**. Jde o mapové vrstvy, které by měly být v multikriteriální analýze zohledněny, ale jejichž význam je vždy nutné posoudit individuálně až během vymezování akcelerační zóny. Karty žlutých limitů, které by pořizovatelé ÚPD měli zohlednit, jsou **součástí přílohy č. 2.2**.

V souladu se směrnicí RED III je zahrnuta řada limitů ochrany přírody, zejména mapy citlivosti ptáků a netopýrů i data, jež jsou k dispozici v souvislosti s rozvojem sítě Natura 2000, především vrstva mapování biotopů (pro typy přírodních stanovišť) s vymezení ochranných bufferů. Tyto vrstvy budou přidány jako územně analytické podklady pro územní plánování.

³² Upraveno s využitím odst. 4 Doporučení Evropské komise z 13. 5. 2024, o urychlení povolenacích postupů pro projekty v oblasti energie z obnovitelných zdrojů a související infrastruktury. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401343&qid=1721532428891.

Ty části území ČR, kterých se netýkají ani červené, ani žluté limity, jsou nejvhodnější pro výběr akceleračních zón, jsou zobrazeny zeleně. Aktuální výstupy viz níže na obrázku 3 a 4.

6. Upřednostnění silně antropicky ovlivněných ploch

Zdrojem metodického postupu je jak čl. 15c směrnice RED III v ÚPD, který upřednostňuje umělé a zastavěné plochy, tak schválené nařízení o obnově přírody (červen 2024), jehož cílem je řešit klimatickou změnu a ztrátu biodiverzity společně.³³ Pořizovatelé ÚPD by se měli maximálně vyhnout negativním vlivům obnovitelných zdrojů na biodiverzitu a naopak preferovat plochy, které jsou dnes degradované a potřebují obnovu.

Regionální úroveň

2. Regionální datové modely

Na základě výše uvedeného postupu je pro každý ze 14 krajů ČR vytvořen samostatný datový model. Zahrnuje plochy bez významných limitů (zelené plochy) s upřednostněním silně antropicky ovlivněných ploch. Do modelu jsou, pokud existují, doplněny regionální podklady o krajinném rázu. Z regionálního datového modelu budou vybírány návrhy konkrétních ploch vhodných pro akcelerační zóny.

Lokální úroveň

3. Ověření limitů a výskytu druhů – podklad pro návrh podmínek a zmírňujících opatření

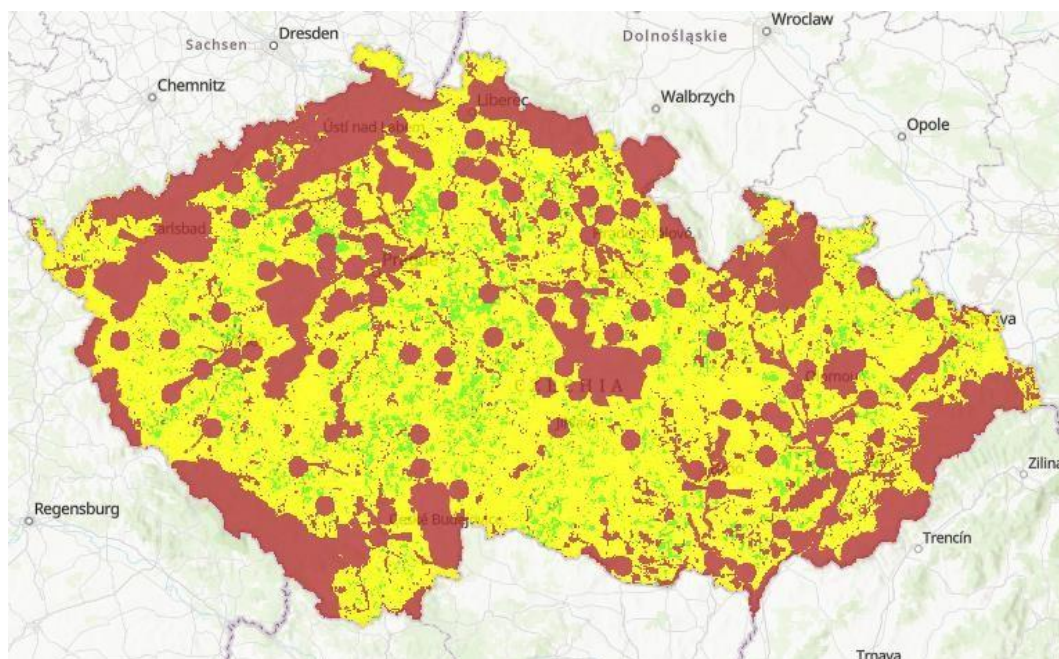
Na vybraných plochách bude zpracována revize limitů z datových podkladů. Dále proběhne analýza dat o výskytu druhů z Nálezové databáze ochrany přírody a bude proveden terénní průzkum ve vegetační sezóně. Na základě limitů i údajů o výskytu druhů budou navrženy podmínky pro výstavbu OZE v akcelerační zóně a zmírňující opatření (více viz část 6 a příloha 2.6).

Model se nesoustřeďuje jen na některé jevy v krajině nebo jen na některé kraje, ale kombinuje v sobě veškerá dostupná spolehlivá data o většině relevantních jevů na celém území ČR.

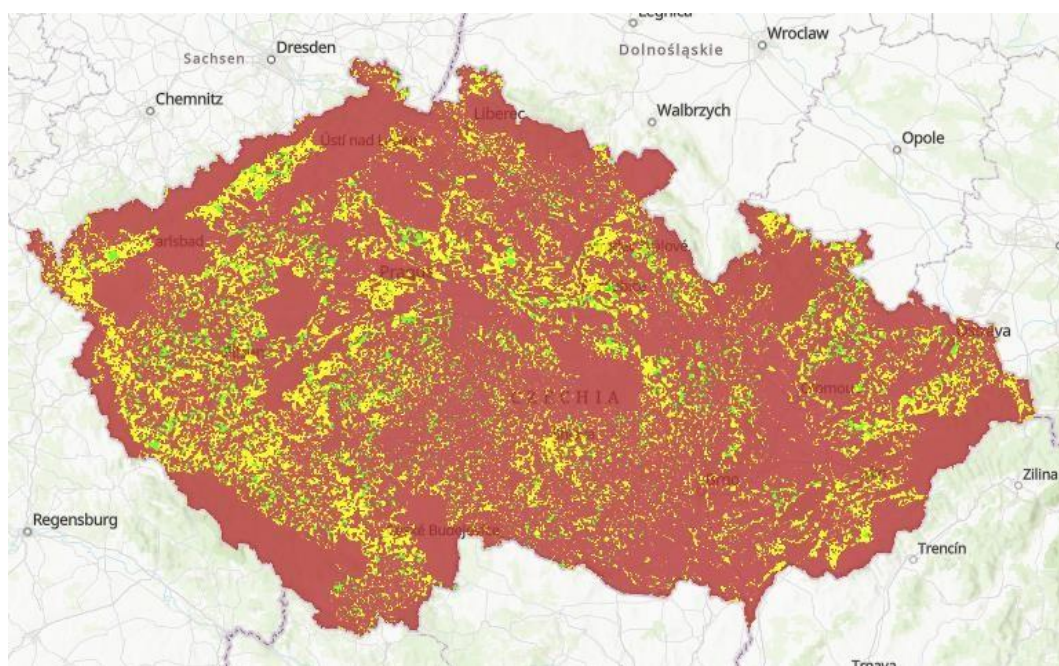
³³ Srov. recitál 68.

Návrh metodiky vychází ze stávající verze návrhu zákona o urychlení využívání obnovitelných zdrojů energie. Po schválení zákona (předpoklad 1Q 2025) bude metodika upravena tak, aby byla v souladu s právním základem. Do té doby se jedná o pracovní verzi diskutovanou se zainteresovanými skupinami.

Celostátní model VÚKOZ (viz krok 1 výše):

Obrázek 3 Model celostátních limitů pro vyhledání akceleračních zón pro VTE

Obrázek 4 Model celostátních limitů pro vyhledání akceleračních zón pro FVE

Liniové limity (např. silnice a jejich ochranná pásma, elektrické vedení a jeho ochranná pásma) a bodové či téměř bodové limity (např. památné stromy a jejich ochranná pásma) nebyly v analýze zpracované pro tuto metodiku zohledněny.

Předpokládá se, že akcelerační zóny budou vymezovány tak, aby se těmto limitům vyhýbaly (tam, kde je to snadno proveditelné), případně budou tyto limity zohledněny v podmínkách daného územního opatření (viz část 5 a 6 níže)

4.2 Arondace akceleračních zón

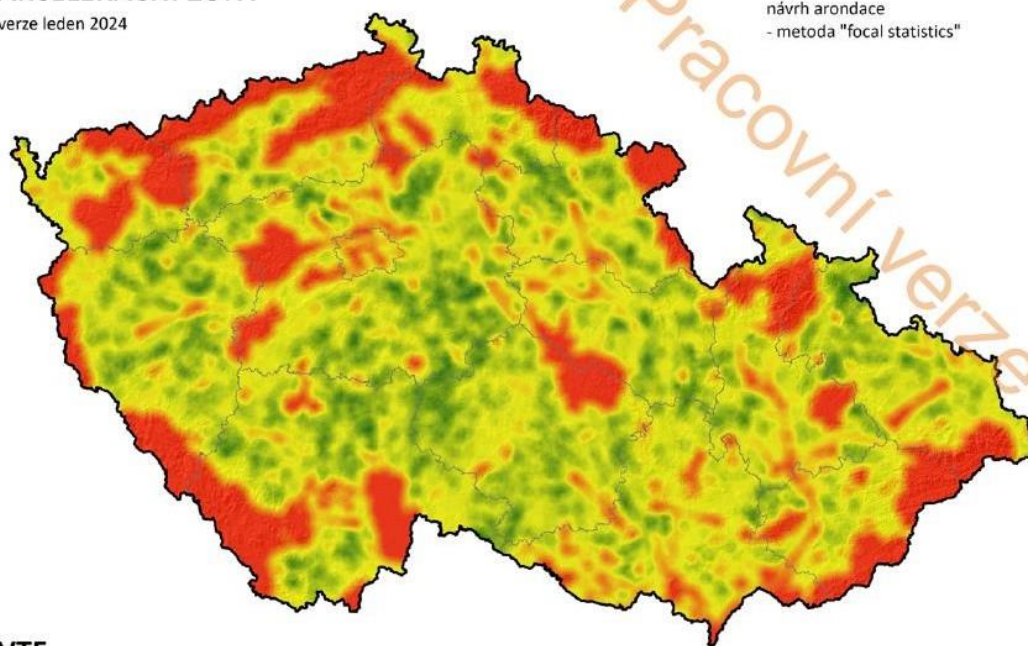
Možnou metodou pro vyhledávání akceleračních zón je tzv. arondace, čili zkompaktnění rozdrobených ploch do větších celků, která by měla přispět k vizualizaci výstupů celostátní datové analýzy. Arondace proběhla metodou tzv. fokální statistiky, tedy filtrováním průměrných hodnot za širší území než jen jednotlivé plošky "zelené", "žluté" nebo "červené" škály.

Výsledný model limitů byl převeden na pravidelný grid o velikosti pixelu 100 x 100 m, kde každá buňka rastru nese konkrétní hodnotu (1 = zelená, 2 = žlutá, 3 = červená). Filtrování představuje kružnici o poloměru 3 km (testovány byly i varianty od poloměru 1 až po 5 km). V rámci této kružnice pak byla vypočtena průměrná hodnota buněk a přiřazena k buňce ve středu kružnice. Kruhový filtr je takto posouván po jednotlivých řádcích a sloupcích rastru, až je pro každou jeho buňku vypočtena průměrná hodnota jeho okolí.

Výsledkem tohoto postupu je přefiltrovaný (rozmlžený) rastr (viz obr. 5), který lze dále klasifikovat dle stanovených prahových hodnot (viz obr. 6).

AKCELERAČNÍ ZÓNY

verze leden 2024

VTE

Obrázek 5 Výsledek fokální statistiky pro VTE – kontinuální

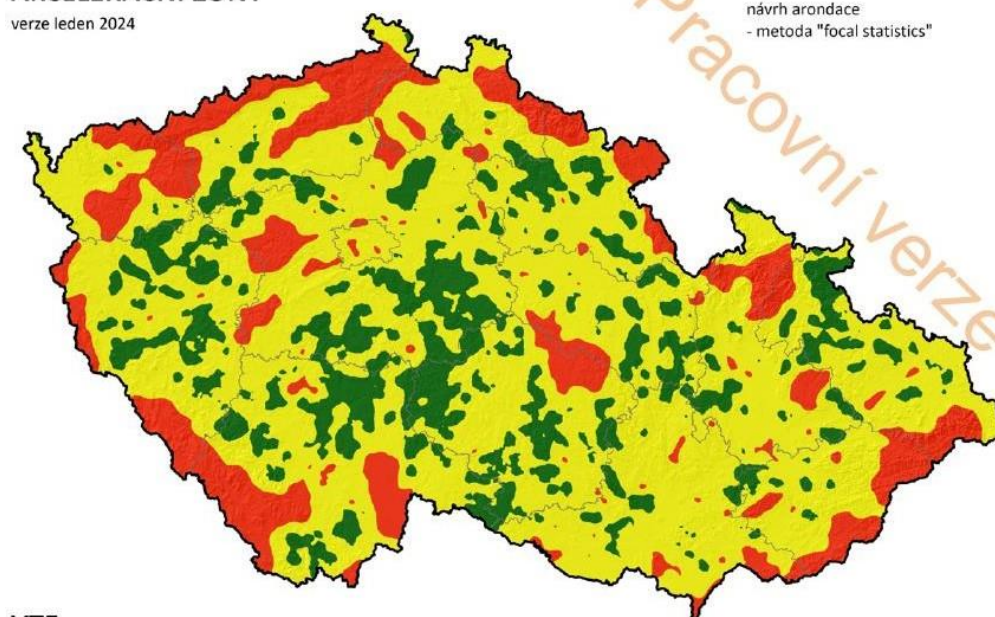
Návrh metodiky vychází ze stávající verze návrhu zákona o urychlení využívání obnovitelných zdrojů energie. Po schválení zákona (předpoklad 1Q 2025) bude metodika upravena tak, aby byla v souladu s právním základem. Do té doby se jedná o pracovní verzi diskutovanou se zainteresovanými skupinami.

AKCELERAČNÍ ZÓNY

verze leden 2024

Legenda

návrh arondace
- metoda "focal statistics"

Obrázek 6 Výsledek fokální statistiky pro VTE – kategorizovaný

Arondované území by mělo zůstat dostatečně homogenní (čl. 15c odst. 1 písm. a) RED III), což je účelné s ohledem na potřebu provést před vymezením akceleračních zón hodnocení SEA, resp. naturové hodnocení (čl. 15c odst. 2 RED III).

5 Navrhovaný postup vymezení akceleračních zón v územně plánovací dokumentaci

Návrh zákona o urychlení využívání obnovitelných zdrojů energie v aktuálním stádiu projednávání předpokládá, že akcelerační zóny budou vymezovány na třech úrovních za pomoci nástrojů územního plánování tak, aby byla zajištěna koordinace všech veřejných zájmů v území pro jejich vymezení prostřednictvím:

- (1) územních plánů (oblasti místního významu),
- (2) zásad územního rozvoje (oblasti nadmístního významu),
- (3) územního rozvojového plánu (oblasti celostátního významu).

České stavební právo je založeno na zásadě subsidiarity územního plánování, a to v souladu s právem územních samosprávných celků na samosprávu (čl. 8, čl. 100 odst. 1, čl. 101 odst. 4 Ústavy ČR). Vymezování akceleračních zón určitého významu ve vyšší než přípustné ÚPD by naráželo na zásadu přiměřené podrobnosti územně plánovací dokumentace a tedy i dělbu moci.³⁴ Úplné přenesení hodnocení přípustnosti umístění stavebních záměrů z úrovně povolování záměru (vč. EIA) na úroveň územně plánovací dokumentace (vč. SEA) by naopak znemožnilo účinnou ochranu veřejných zájmů.³⁵

Směrnice RED III nicméně předpokládá, že dojde k vymezení akceleračních zón při současném stanovení individuálních podmínek a zmírňujících opatření, a to mimo jiné ve vztahu k problematice druhové ochrany upravené ve směrnici o stanovištích a směrnici o ptácích (tj. z povahy věci ve velké míře podrobnosti v porovnání se skutečností, že k vymezení akcelerační zóny musí dojít na koncepční úrovni).

Bylo proto potřeba vytyčit relativně úzký prostor mezi zásadou subsidiarity v oblasti územního plánování na jedné straně a povinností ČR z komunitárního práva na straně druhé. Meziřesortní tým³⁶ vyřešil úkol po pečlivé úvaze následovně: Územně plánovací dokumentace nejprve stanoví hranice akcelerační zóny a typ technologie, pro který je vymezena (VTE a/nebo FVE).

Současně s ÚPD příslušné úrovně bude pro každou oblast pro zrychlené zavádění OZE přijato také územní opatření, jehož obsahem budou podrobné a specifické podmínky pro danou oblast, včetně zmírňujících opatření (územní, stavebně technické, provozní). Součástí zejména územních podmínek budou také podmínky zohledňující výskyt dalších limitů v akcelerační zóně, zejména bodových (např. památné stromy). Podmínky vztažené k limitům postačí v územním opatření stanovit slovně.

³⁴ Viz též Recitál 22 směrnice RED III, podle kterého nemá být zjednodušením povolování “dotčeno vnitřní rozdělení pravomocí v rámci členských států”.

³⁵ Precedens nemá například řešení ochrany ohrožených druhů na úrovni koncepce.

³⁶ Z MŽP zástupci a zástupkyně odboru legislativního, odboru adaptace na změnu klimatu, odboru druhové ochrany a implementace mezinárodních závazků, odboru posuzování vlivů na životní prostředí a integrované prevence, odboru mezinárodních vztahů – oddělení infringementu a odboru strategie dekarbonizace ekonomiky; za MMR zástupci a zástupkyně odboru legislativněprávního, odboru územního plánování a odboru stavebního řádu.

Územní opatření bude pracovat s výkresem na podkladě katastrální mapy, popř. v případě rozsáhlejších území s výkresem v měřítku 1 : 5 000 nebo 1 : 10 000. Územní opatření i územně plánovací dokumentace budou shodně vydávány ve formě opatření obecné povahy; jejich procesy pořízení (resp. zpravidla změny) budou spojeny do jednoho. Návrh ÚPD připravuje projektant/ka ÚPD, na návrhu územních opatření budou dále spolupracovat autorizované osoby z oblasti životního prostředí.³⁷ Proces pořízení povede pořizovatel ÚPD (tj. obecní úřad v případě územních plánů,³⁸ krajský úřad v případě zásad územního rozvoje a Ministerstvo pro místní rozvoj v případě územního rozvojového plánu).

Pro všechny dokumenty (tj. pořizovanou ÚPD a územní opatření) proběhne jedno posouzení v rámci SEA, jedno veřejné projednání a budou společně projednány s dotčenými orgány. Všechny dokumenty budou schvalovány zastupitelstvem obce (v případě územního plánu a souvisejícího územního opatření), zastupitelstvem kraje (v případě zásad územního rozvoje a souvisejícího územního opatření) nebo vládou (v případě územního rozvojového plánu a souvisejícího územního opatření). Platí, že nelze vydat územní opatření dříve než ÚPD, která vymezí oblast pro zrychlené zavádění OZE.³⁹ Současně platí, že speciální postupy spojené s oblastmi pro zrychlené zavádění OZE lze uplatňovat teprve po nabytí účinnosti územního opatření.

Souběžný proces pořízení a vydání ÚPD a územního opatření:

- V zadání ÚPD, resp. v podnětu ke změně ÚPD, se uvede, že součástí ÚPD nebo změny ÚPD má být vymezení akceleračních zón; pořizovatel v takovém případě povinně pořídí též návrh územního opatření a orgán SEA povinně uplatní požadavek na zpracování SEA, resp. stanoví rozsah a obsah tzv. vyhodnocení SEA (případně naturového posouzení).
- Paralelně proběhne projednání ÚPD + projednání územního opatření + SEA (společné jednání a veřejné projednání). ÚPD a územní opatření budou projednávány společně. vydána jako dvě opatření obecné povahy, ale budou oznámena jednou veřejnou vyhláškou.

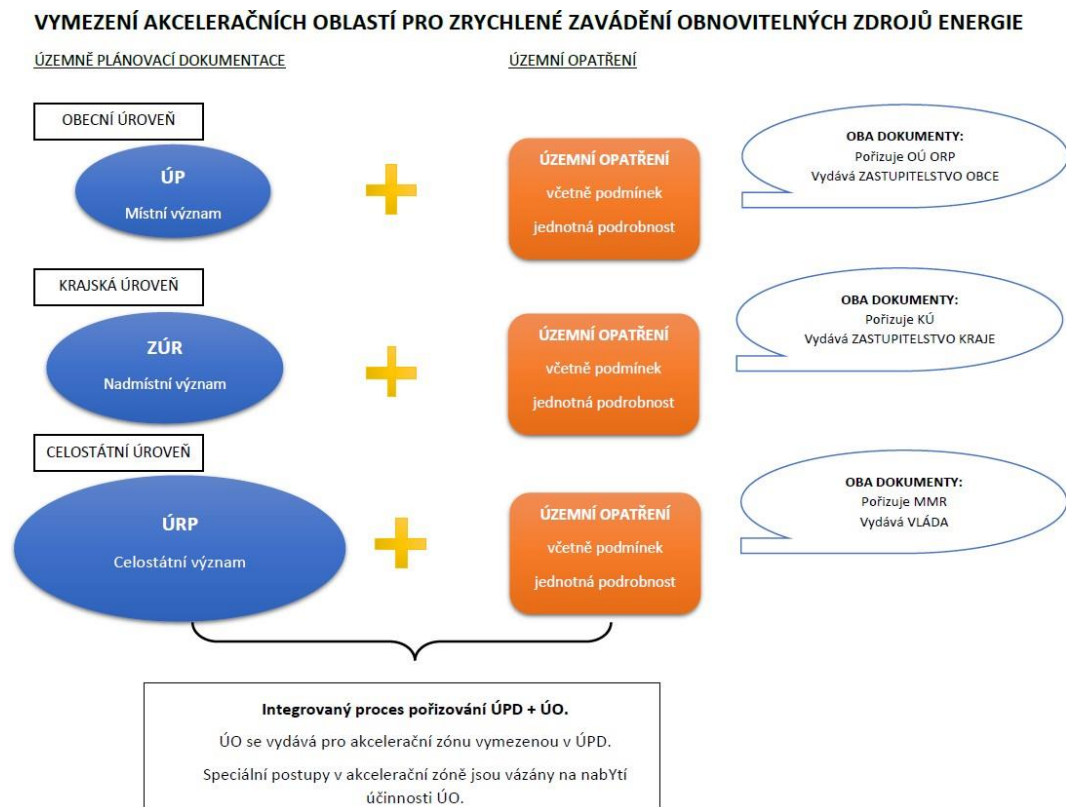
³⁷ V oblasti SEA/EIA, v oblasti hodnocení podle § 67 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny a v případě potřeby také v oblasti hodnocení vlivů na soustavu Natura 2000.

³⁸ Standardně je pořizovatelem na úrovni obcí obec s rozšířenou působností, nicméně i jiná obec má možnost zajistit pořizovatelskou činnost prostřednictvím tzv. zástupce (srov. § 26 stavebního zákona).

³⁹ V případě, kdy ÚPD již obsahuje plochy, ve kterých lze umisťovat vyjmenované druhy OZE, by proúčely vymezení oblasti pro zrychlené zavádění OZE stačila změna ÚPD, kterou by se stanovilo, že daná plocha bude oblastí pro zrychlené zavádění OZE. Současně s tím by bylo pořízeno územní opatření.

Návrh metodiky vychází ze stávající verze návrhu zákona o urychlení využívání obnovitelných zdrojů energie. Po schválení zákona (předpoklad 1Q 2025) bude metodika upravena tak, aby byla v souladu s právním základem. Do té doby se jedná o pracovní verzi diskutovanou se zainteresovanými skupinami.

Bude také možnost pořízení změny pouze územního opatření beze změny ÚPD, a to pro případ, kdy bude potřeba změnit pouze podmínky v územním opatření, nikoliv změnit vymezení akceleračních zón pro OZE v ÚPD.

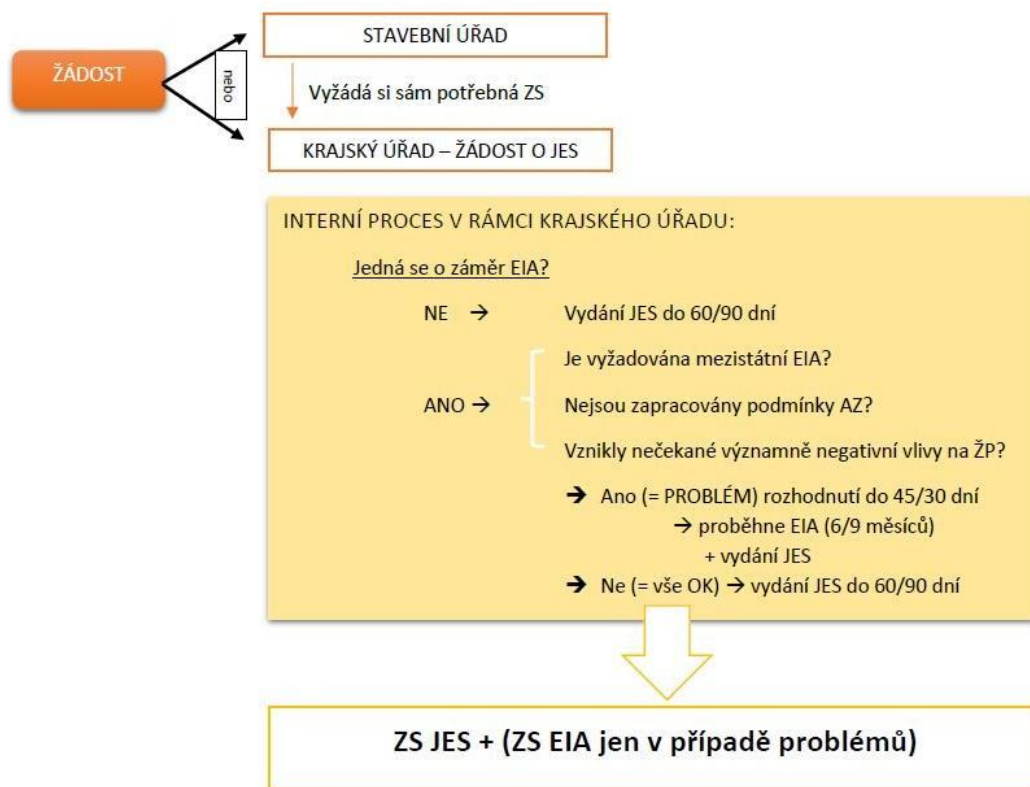

Obrázek 7 Schéma vymezení akceleračních oblastí pro zrychlení zavádění OZE

Pokud jde o pravidla a zmírňující opatření odpovídající požadavkům podle článku 15c odst. 1 písm. b) směrnice RED III (zejména opatření zajišťující ochranu druhů rostlin a živočichů včetně ptáků podle požadavků unijního práva atd.), jejich návrh je obsahem návrhu územního opatření (čemuž se věnuje také část 6 níže) a může být dále upraven na základě projednání návrhu. Navržené podmínky budou mj. posouzeny dotčenými orgány, které budou mít možnost navrhnout jejich změnu nebo doplnění. Podmínky se poté promítnou do výroku územního opatření. Katalog obsahující příklady podmínek a zmírňujících opatření je uveden v části 2.6 této metodiky.

Návrh metodiky vychází ze stávající verze návrhu zákona o urychlení využívání obnovitelných zdrojů energie. Po schválení zákona (předpoklad 1Q 2025) bude metodika upravena tak, aby byla v souladu s právním základem. Do té doby se jedná o pracovní verzi diskutovanou se zainteresovanými skupinami.

POVOLOVÁNÍ VTE / FVE V AKCELERAČNÍCH OBLASTECH

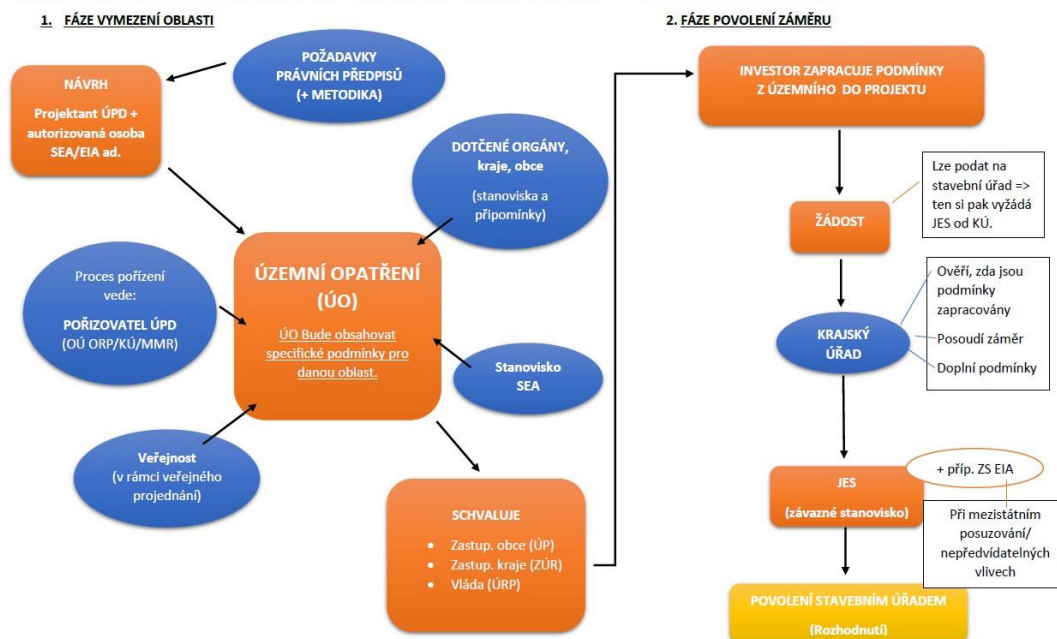

Obrázek 8 Povolování VTE/FVE v akceleračních oblastech⁴⁰

⁴⁰ Podléhá případným změnám zákona o urychlení využívání obnovitelných zdrojů energie v souvislosti s jeho projednáváním a následným schválením Parlamentem ČR.

Návrh metodiky vychází ze stávající verze návrhu zákona o urychlení využívání obnovitelných zdrojů energie. Po schválení zákona (předpoklad 1Q 2025) bude metodika upravena tak, aby byla v souladu s právním základem. Do té doby se jedná o pracovní verzi diskutovanou se zainteresovanými skupinami.

PODMÍNKY POVOLENÍ ZÁMĚRU OBNOVITELNÝCH ZDROJŮ ENERGIE V AKCELERAČNÍ OBLASTI

Obrázek 9 Schéma podmínek pro povolení záměru OZE v akcelerační oblasti

6 Návrh zmírňujících podmínek výstavby VTE a FVE v akceleračních zónách

Orgán, který akcelerační zónu v území vymezí, přijme také územní opatření, v němž stanoví podrobné podmínky a také zmírňující opatření odpovídající požadavkům článku 15c odst. 1 písm. b) směrnice RED III (resp. Zákona o urychlení využívání obnovitelných zdrojů energie, který jej bude transponovat).⁴¹ Za účelem řádné aplikace směrnice RED III a připravovaného zákona o urychlení využívání obnovitelných zdrojů energie byla vypracována základní verze katalogu podmínek a zmírňujících opatření (viz příloha 2.6), která bude v budoucnu k dispozici autorizovaným osobám připravujícím návrh územních opatření i správním orgánům, které budou určovat podmínky a zmírňující opatření pro danou akcelerační zónu. Katalog podmínek a zmírňujících opatření bude dále projednáván a upraven v návaznosti na průběh a výsledky legislativního procesu tak, aby navazoval na požadavky vyplývající ze zákona o urychlení využívání obnovitelných zdrojů energie i dalších souvisejících předpisů (zákon o ochraně přírody a krajiny ad.).

K návrhu zmírňujících opatření v příloze je potřeba uvést následující komentář:

Je aplikován postup dle tzv. „mitigační hierarchie“ pro řešení negativních vlivů rozvoje na životní prostředí. V obecné rovině je založen na postupné aplikaci čtyř typů akcí vzhledem k potenciálním negativním vlivům daného záměru: vyloučení vlivů (avoid), zmírnění vlivů (minimise), obnova poškozených částí životního prostředí (restore) a kompenzace zbylých vlivů (offset).

Při vymezení akceleračních zón budou tedy vymezeny podmínky, které zahrnou:

- Vyloučení nebo minimalizaci vlivů, což je prvním a zároveň nejdůležitějším krokem v mitigační hierarchii. Je založeno na opatřeních přijatých k předcházení samotnému vzniku negativních vlivů. Aby byla tato prevence účinná, musí být potenciální rizika pro životní prostředí identifikována co nejdříve (tedy v rámci přípravy akceleračních zón).
- Zmírňující opatření, která představují opatření přijatá za účelem zkrácení doby trvání, snížení intenzity a/nebo omezení rozsahu negativních vlivů, jejichž vznik nelze zcela vyloučit. Zmírňující opatření lze aplikovat v průběhu všech projektových fází, tj. od přípravy, přes výstavbu, provoz až po ukončení životnosti záměru. Je zřejmé, že vyloučení vlivů a zmírnění vlivů spolu úzce souvisí. Zda lze konkrétní akci považovat za opatření k vyloučení vlivu nebo za zmírňující opatření, je věcí kontextu a rozsahu.

⁴¹ Územní opatření bude pracovat s výkresem na podkladě katastrální mapy, případně zejména u rozsáhlých akceleračních zón v měřítku 1 : 5000 nebo 1 : 10 000. Územní opatření je vydáváno ve formě opatření obecné povahy, stejně jako ÚPD.

- obnovu poškozených částí krajiny, která se v kontextu mitigační hierarchie týká opatření, jejichž cílem je obnovit ty části životního prostředí, které byly zasaženy vlivy záměru, jež nebylo možné zcela vyloučit či je dostatečně zmírnit. V tomto ohledu se obnova do určité míry podobá kompenzačním opatřením (viz níže), nicméně ta jsou typicky realizována mimo lokalitu záměru. Obnova se obvykle realizuje buď během výstavby záměru (pro nápravu vlivů dočasných objektů jako jsou zařízení stavenišť, skládky materiálů či dočasné komunikace), nebo po konci životnosti záměru jako součást návratu lokality do původního stavu po jeho odstranění.
- kompenzace představující opatření přijatá ke kompenzaci zbylých významných negativních vlivů, jež nebylo možné zcela vyloučit, dostatečně zmírnit a zároveň nelze ani efektivně obnovit tu část životního prostředí, která jimi byla zasažena. O kompenzačních opatřeních by se mělo uvažovat výhradně jako o poslední možnosti k řešení zbytkových vlivů na životní prostředí, tedy až po důkladné aplikaci všech předchozích úrovní mitigační hierarchie. Obecně jsou kompenzační opatření aktivními zásahy, které generují zisk pro určitou složku životního prostředí (např. zlepšení kvality degradovaného stanoviště). Z hlediska VTE a FVE je však obvykle možné se vyhnout potřebě kompenzací prostřednictvím pečlivé přípravy akcelerační zóny a implementací účinných zmírňujících opatření.

Postup je založen na principu Restore & Repower, jehož cílem je podpořit vzájemnou synergii (win-win řešení) mezi procesem budování čistých zdrojů energie (REPOWER) a procesem obnovy přírody (RESTORE). Akcelerační zóny jsou umisťovány tak, aby jejich negativní dopady na životní prostředí byly co nejnižší. Výše je popsán postup podle mitigační hierarchie, a to včetně obnovy poškozených částí životního prostředí (restore). Další opatření mohou být přijímána nad rámec vlivů, které způsobí instalovaný záměr. Tato opatření by měla být směřována na zlepšení ekosystémových funkcí krajiny, přispět k adaptaci krajiny na klimatickou změnu a k obnově přírody. K obecnému zlepšení ekosystémových funkcí přispívá řada opatření z Katalogu zmírňujících opatření (viz příloha 6), která mohou fungovat jako adaptační, například:

1. Navrhnout přírodě blízká opatření pro plošné zadržení vody v místě záměru a jeho blízkosti, včetně využití výsadby původních druhů rostlin s hlubokým kořenovým systémem.
2. Zvýšit krajinnou heterogenitu – zajistit členění území pod VTE nebo celkové plochy FVE, oddělit vegetačními prvky, liniemi určenými pro pěstování plodin, případně cestami pro pěší.

Na některých plochách může být žádoucí ponechání samovolné sukcese, jinde bude navržen vhodný management (seč, pastva). Obnovu přírody chápeme ve smyslu Nařízení na obnovu přírody schváleného 17. června 2024. Brzy bude v České republice zahájen dvouletý proces přípravy Plánu obnovy přírody, ve kterém se vyjasní, jak bude aplikace tohoto nařízení v ČR probíhat a jak k ní mohou přispět akcelerační zóny. Předpokládáme, že v akceleračních zónách by mohla být provedena opatření pro obnovu suchozemských ekosystémů (typů přírodních stanovišť a biotopů druhů) podle článku 4 nařízení (např. obnova mokřadů, písčin, lučních biotopů, biotopu motýlů aj.), obnova populací opylovačů podle čl. 10. Tato složitější nadstavbová opatření by měla být součástí grantových schémat a finančních incentív.

Nařízení o obnově přírody upravuje také vztah k OZE, pokud jde o otázku převahy veřejného zájmu, to se však týká pouze části cílů a povinností dle tohoto nařízení a současně je omezeno pouze na případy, kdy není k dispozici alternativní řešení a byla provedena SEA či EIA (tedy vyhodnoceny a omezeny vlivy na základě těchto procesů).

7 Incentivy

7.1 Účel finančních pobídek a nástrojů podpory

Rozvoj využívání obnovitelných zdrojů musí probíhat způsobem, který je dlouhodobě udržitelný. K tomu nezbytně potřebuje trvalou podporu veřejnosti. A to jak veřejnosti na úrovni celostátní, tak i veřejnosti místní, které se výstavba a provoz obnovitelných zdrojů bude dotýkat v každodenním životě.

Je proto nezbytné zvažovat ze strany státu poskytnutí různých forem finančních či jiných incentív (pobídek) s cílem posílit motivaci komunit a regionů k podpoře intenzivního rozvoje obnovitelných zdrojů. Tyto incentivy by proto měly směřovat nejen k samosprávám dotčených obcí, respektive krajů, ale též k místní veřejnosti. Cílem incentív je motivovat místní veřejnost v akceleračních zónách nebo v přímé blízkosti staveb obnovitelných zdrojů, aby rozvoj OZE vnímala jako příležitost k posílení prosperity regionu, jeho energetické soběstačnosti a bezpečnosti i jako cestu k posílení místních komunit. V případě incentív v žádném případě nejde o finanční kompenzaci újmy na kvalitě životního prostředí obyvatel, neboť v jiných částech Metodiky popsany proces vymezování akceleračních zón a následného povolování staveb musí zajistit takové podmínky povolení a provozu zdroje, že k porušení zákonných limitů nedojde.

Incentivy by měly být nastaveny tak, aby přinášely dodatečné příjmy do rozpočtů obcí, případně nižší účty za elektřinu lidem v okolí zdroje, ale i posílení energetické soběstačnosti a nezávislosti místních komunit i regionu. To vše jsou očekávání, která si s rozvojem obnovitelných zdrojů energie lidé nejčastěji spojují.

7.2 Přístup k výběru incentív

Postup přípravy níže podrobněji specifikovaného návrhu finančních incentív a nástrojů podpory rozvoje využívání OZE spočíval v první fázi ve využití závěrů reprezentativního sociologického výzkumu, provedení rešerše inspirativních zahraničních příkladů dobré praxe v oblasti podpory urychlení využívání místních obnovitelných zdrojů a ve sběru podnětů od klíčových aktérů. Ta byla realizována jak formou individuálních kvalitativních rozhovorů, tak kolektivní formou pracovního semináře.

V druhé fázi pak bylo provedeno vyhodnocení na základě níže popsanych kritérií a následná syntéza získaných podnětů. Na jejím základě byl formulován níže předložený návrh systému finančních incentív a nástrojů podpory.

K rozhovorům a pracovním diskusím byli osloveni představitelé rozmanitých skupin klíčových aktérů. Předně byli mezi účastníky rozhovorů a pracovního semináře zástupci samospráv obcí (starostové) různé velikosti, zástupci místních akčních skupin, investoři, ale také zástupci akademických institucí nebo nevládních organizací. Celkem byl různými formami veden rozhovor s více než dvěma desítkami osob z řad klíčových aktérů.

Předem je třeba zdůraznit, že navrhované incentivy neřeší odstranění všech identifikovaných bariér na cestě k urychlení vymezování akceleračních zón a využívání obnovitelných zdrojů energie. Přestože mohou mít v některých případech pozitivní vliv na zkrácení či lepší předvídatelnost povolovacích procesů nebo zájem investorů, nelze od nich očekávat významnější vlivy na zajištění vhodného financování projektů nebo možnosti připojování nových zdrojů. Primární překážkou, kterou níže popisované incentivy řeší, je ochota obcí, resp. krajů, a především místní veřejnosti v okolí plánovaných staveb přijmout nový obnovitelný zdroj jako příležitost pro místní komunitu a region.

Pro formulaci návrhu konkrétních incentivů a nástrojů podpory byla zohledňována především tato kritéria:

- Navržené opatření musí směřovat na naplnění základního účelu (popsaného blíže v kap. 7.1)
- Opatření musí být transparentní
- Opatření musí být snadno realizovatelné (např. implementace jednoduchého nástroje či pravidla, snadno kontrolovatelného a vymahatelného, bez nutnosti zavádět složité administrativní postupy)
- Opatření musí ponechávat přiměřenou míru volnosti obcím a krajům pro další přímé jednání s investory
- Opatření musí motivovat všechny aktéry k dohodě na výstavbě a provozu zdroje.

7.3 Kategorizace incentiv

Má-li být systém motivace a podpory jako celek funkční, je třeba o incentivech a nástrojích podpory uvažovat ve dvou úrovních:

Úroveň koncepční

Tato úroveň je pro vymezování akceleračních zón zásadní. Na této úrovni jde o formulaci nástrojů motivace a podpory v procesu vymezování akceleračních zón. Tyto incentivy by měly motivovat kraje a obce k vymezování příslušné úrovně akceleračních zón ve svých územně plánovacích dokumentacích, případně k větší míře ochoty akceptovat na části svého administrativního území vymezení zóny z úrovně nadřazené územně plánovací dokumentace.

Úroveň projektová

Na této úrovni jde o formulaci nástrojů motivace a podpory v procesu povolování a realizace stavby, případně následného provozování, konkrétního obnovitelného zdroje. Tyto incentivy by tedy měly motivovat obce, ale i místní obyvatele, k ochotě akceptovat či případně se i aktivně podílet na výstavbě konkrétních obnovitelných zdrojů na svém území.

Obě úrovně incentivů by se měly vzájemně dobře doplňovat a vytvářet kompaktní celek, neboť jedna bez druhé nebudou generovat očekávané přínosy ve formě fungujícího systému vymezování akceleračních zón a rychlejšího povolování výstavby konkrétních projektů.

Bez garance přínosu jednotlivých projektů OZE pro obce a občany nebude ze strany obcí dostatečná ochota akceptovat vymezení akceleračních zón v územně plánovacích dokumentacích. Stejně tak ale bez garance konkrétních přínosů plynoucích již z faktu platného vymezení akcelerační zóny v územně plánovací dokumentaci nelze očekávat dostatečnou podporu tohoto procesu, který je předpokladem fungování navrhovaného systému zrychleného zavádění obnovitelných zdrojů.

7.4 Rešerše inspirativní zahraniční praxe

Níže uvádíme několik příkladů zahraniční praxe v oblasti vymezení akceleračních zón. Některé z uvedených postupů mohou být inspirativní pro českou praxi, včetně využití různého typu incentiv a nástrojů podpory.

7.4.1 Polsko

V Polsku zatím zákon uvádějící do praxe akcelerační zóny nebyl přijat, ale od loňského roku zde platí řada nových opatření, která dále usnadňují a urychlují výstavbu čistých obnovitelných zdrojů elektřiny. Především byla zvýšena výkonová hranice z 50 kW na 150 kW, do které není třeba k realizaci výroby stavební povolení. Pro investory bylo zřízeno Národní kontaktní místo pro OZE, kde investor dostane komplexní informace a poradenství k možnostem realizace konkrétních projektů výstavby větrných a solárních elektráren. Polský zákon také stanovuje konkrétní parametry odstupu větrných elektráren od zástavby nebo od sítí velmi vysokého napětí. U solárních elektráren lze využít zjednodušeného postupu pořizování změny územního plánu.

Novelou z dubna 2023 pak přibyl v zákoně celý nový článek, který investorovi ukládá povinnost přidělit alespoň 10 % instalovaného výkonu větrné elektrárny občanům obce, na jejímž území je postavena. Za tímto účelem starosta obce do 30 dní ode dne oznámení záměru vyvěsí na úřední desce informaci o možnosti se přihlásit k převzetí podílu na instalovaném výkonu. Investor následně s přihlášenými občany uzavře smlouvu na dobu 15 let ode dne, kdy elektřina začne být v elektrárně vyráběna. Na základě této smlouvy získají lidé status virtuálního zákazníka. Každý obyvatel obce může požádat o podíl na výkonu ve výši maximálně 2 kW na každé vlastní odběrné místo.

7.4.2 Rakousko

Rakousko je známé jako příklad země s příznivými podmínkami pro vznik energetických komunit. Na elektřinu vyrobenou a sdílenou v rámci lokální nebo regionální komunity se vztahuje sleva z distribučních poplatků. Sdílená elektřina v rámci energetického společenství je dále osvobozena od daně z elektřiny i od poplatku na podporu obnovitelných zdrojů energie. To dává místním zákazníkům zajímavý motivační stimul pro zapojení se do místních i regionálních energetických společenství.

Systém akceleračních zón zatím v Rakousku není plně zaveden, ale spolkové země již realizují řadu opatření k urychlení výstavby nových zdrojů. Například v Dolním Rakousku zemská vláda vymezuje zóny strategického nadmístního zájmu k zajištění koordinovaného hospodářského rozvoje, kde vymezuje plochy pro fotovoltaické parky. Obdobně vymezuje také plochy typu „travní porost – větrná elektrárna“ s konkrétními podmínkami pro umístění výroby elektřiny z větru.

Loni novelizovaný rakouský zákon o EIA přinesl definici záměrů energetické transformace. Jsou jimi projekty, které slouží k výstavbě, rozšíření nebo změně zařízení pro výrobu, skladování nebo přenos obnovitelné energie. U projektů energetické transformace nesmí být žádost o povolení záměru zamítnuta výhradně z důvodu zásahu do krajiny, pokud vymezení oblasti pro rozvoj využívání energií prošlo procesem SEA. Pokud by záměr energetické transformace měl nepříznivé dopady, které není možné eliminovat, projekt se neodmítne, ale jsou nařízena vhodná kompenzační opatření (např. kompenzační platba). V takto vymezených zónách tak významně narůstá předvídatelnost rozhodování státní správy a jistoty investorů, protože při dodržení omezujících pravidel (jako např. rozloha elektrárny, výkon, výška ad.) nelze předpokládat překážky realizovatelnosti záměru.

Zajímavou a inspirativní formou podpory místních samospráv při zavádění účinných energetických opatření je existence systému tzv. KEM manažerů. Z úrovně federální vlády je financován systém odborných energeticko-klimatických poradců, kteří pomáhají samosprávám obcí ve venkovských mikroregionech jak s přípravou a realizací plánů energetických opatření, tak s organizací zapojování místní veřejnosti do těchto projektů.

7.4.3 Francie

V souvislosti se zrychlením výstavby OZE Francie zavedla systém, kterým akcelerační zóny vymezují přímo obce. Regionální výbor pro energetiku složený ze zástupců samospráv obcí a státní správy následně vydává stanovisko, které předkládá ke schválení centrálnímu ministerstvu energetiky. Teprve poté, co regionální výbor potvrdí, že stanovené akcelerační zóny na úrovni obcí jsou svým rozsahem dostatečné pro naplnění regionálních cílů výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů, mají obce možnost vymezit také oblasti, kde je výstavba obnovitelných zdrojů zcela vyloučena.

Za účelem podpory a usnadnění navrhování akceleračních zón ministerstvo pro transformaci energetiky zřídilo portál, který místním orgánům zpřístupňuje údaje týkající se aktuálního stavu i rozvojového potenciálu jednotlivých obnovitelných zdrojů na jejich území. Při stanovování akceleračních zón zároveň mohou obce uplatnit zjednodušený procesní postup přijímání změn územních plánů. Každých pět let má být soustava akceleračních zón vyhodnocena a revidována.

7.4.4 Německo

Z důvodu urychlení povolovacích procesů přijal německý spolkový parlament v roce 2024 nový zákon, který implementuje požadavky evropské směrnice RED III. Povolovací procesy se proto v mnohém zjednodušují. Legislativně byla například ukotvena zásada převažujícího veřejného zájmu, která se v případě střesních fotovoltaik uplatňuje i vůči památkové ochraně. Převažující veřejný zájem se nově vztahuje také na stavby distribuční sítě, do kterých je zapojena většina obnovitelných zdrojů energie. Zároveň jsou pro pozemní fotovoltaiky přímo stanoveny zmírňující a kompenzační opatření (např. maximální míra pokrytí území nebo průchodnost pro živočišné druhy), jejichž splnění urychluje povolení stavby.

Závazných cílů pro nižší úroveň veřejné správy. Například komplexní strategie rozvoje vnitrozemských větrných elektráren stanovuje, že spolkové země mají povinnost v rámci územně plánovací dokumentace vymezit plochy pro větrné elektrárny, přičemž pro každou spolkovou zemi je stanoven specifický závazný cíl. Spolkové země mají zároveň za úkol zajistit, aby výstavba nebyla na nižších úrovních bezdůvodně blokována. Spolkové země musí do 31. prosince 2027 v rozsahu své místní příslušnosti vymezit alespoň území o rozloze 0,25–1,8 % rozlohy a do 31. prosince 2032 pro dosažení energetických cílů vymezit další území alespoň o rozloze 0,5–2,2 % svého území.

7.5 Formy motivačních pobídek a nástrojů podpory

Incentivy a nástroje podpory mohou mít řadu myslitelných podob. Jejich efektivní systém by však měl stát na kombinaci různých opatření, aby dokázal maximalizovat potenciál účinku. Níže uvádíme základní stručný přehled různých forem motivačních pobídek a nástrojů podpory, se kterými následně pracujeme v návrhu konkrétních opatření.

a) Finanční incentivy

Jako finanční incentivy budeme dále označovat ta opatření, která mají přímý vliv na finanční situaci kraje, obce i jednotlivých obyvatel území. Může jít jak o přímou jednorázovou platbu, tak o přímou pravidelnou platbu, podíl na hospodářských výnosech zdroje nebo nějakou formu dodávky či sdílení levnější elektřiny z postaveného zdroje.

Tato opatření jsou pro zajištění jejich očekávaných přínosů zcela klíčová. Dokládá to např. sociologický průzkum agentury STEM pro Ministerstvo životního prostředí, který uvádí, že „více než polovina lidí by s výstavbou větrné elektrárny v okolí své obce souhlasila, pokud by tato skutečnost vedla ke snížení jejich účtu za elektřinu.“ Zároveň data prokazují, že s nižšími příjmy domácností klesá podpora pro výstavbu větrných elektráren v okolí a narůstá nerozhodnost respondentů. Bez nějaké formy finanční zainteresovanosti na existenci obnovitelného zdroje ve svém okolí lidé často nevidí konkrétní přínosy tohoto zdroje pro svůj život.

Také při rozhodování v místním referendu je finanční přínos z provozu zvažovaného zdroje významným faktorem, který ovlivňuje názor místní veřejnosti. A to jak u skupiny zatím nerozhodnutých či těch, kteří neplánovali se referenda účastnit, tak dokonce i u skupiny těch, kteří jsou mírně proti. Finanční přínos, např. ve formě snížení ceny elektřiny, však musí být znatelný, nikoli pouze symbolický.

b) Nefinanční incentivy

Za nefinanční incentivy budeme dále označovat různé formy podpory, kterými stát motivuje kraje, obce či občany k ochotě akceptovat nové obnovitelné zdroje ve svém okolí či přímo se zapojit do jejich budování či využívání. Níže uvádíme několik základních skupin těchto nástrojů podpory:

- **Poskytování dat** – tento nástroj je důležitý a užitečný především pro samosprávy krajů a obcí při jejich rozhodování. Stát může garantovat poskytování geografických dat o území, jeho limitech, potenciálu využití obnovitelných zdrojů apod. Tyto informace mohou pomoci obcím při vyjednávání s investory nebo vymezení akceleračních zón v rámci územně plánovacích dokumentací.
- **Poradenské materiály** – řada zástupců obcí, ale i běžných obyvatel území, má nedostatek objektivních informací o skutečných dopadech výstavby a provozu obnovitelných zdrojů, chybí jim informace o obvyklých hodnotách parametrů návratnosti projektů, které jsou pro ně důležité ve chvíli rozhodování, zda zájem investora využít k vlastní spoluinvestici do zdroje. Chybí jim často informace o reálných parametrech provozu zdroje, o běžných investičních nákladech, provozních nákladech zdroje či očekávatelných obchodních výnosech. Tyto objektivizované informace může dodat stát ve formě poradenských materiálů, které budou krajům, obcím i občanům k dispozici.
- **Asistence** – z provedených rozhovorů a diskusí vyplývá, že řada zástupců samospráv měst a obcí by nejvíce ocenila, pokud by jim stát poskytl podporu pro vyjednávání s investory obnovitelných zdrojů ve formě asistence. Tedy poskytnutí služeb zkušeného manažera, který by je provedl nejen procesem vyjednávání smlouvy s investorem, ale také procesem zapojení místní veřejnosti do projednání výsledného řešení. Takovou službu asistence by mohl stát zajistit například prostřednictvím sítě proškolených asistentů rozvoje OZE (lze uvažovat o propojení s připravovanou sítí energetických koordinátorů a poradců).
- **Marketing a narativy veřejné debaty** – za důležité považují oslovení zástupci samospráv též zajištění podpory státu formou pozitivní marketingové kampaně vysvětlující přínosy většího využití obnovitelných zdrojů. Takovou informační kampaní, která bude stát na popisu příkladů dobré praxe, bude možné vytvářet důležité narativy veřejné debaty, které pomohou měnit vnímání obnovitelných zdrojů a jejich přínosů.

Je potřeba počítat s tím, že legislativní průběh konkrétní sady vybraných opatření – incentive – je nezbytné sladit s probíhajícím legislativním procesem, tedy přípravou a projednáváním Zákona o urychlení využití OZE. Legislativní proces stále probíhá a metodika - jako druhotný dokument – se obsahu zákona a navazujících podzákonných předpisů musí obsahově přizpůsobit. Týká se to především incentive finančních. Z těch nefinančních pak ty, které budou vyžadovat poskytnutí státní garance obcím a krajům.

Z výše uvedeného důvodu je uveden jen přehled potenciálních incentive, který může být upřesněn až ve fázi, kdy bude potvrzen legislativou.

7.6 Příklady možných incentív

7.6.1 Koncepční incentivy a nástroje podpory

Tyto incentivy jsou z hlediska přípravy akceleračních zón zásadní. Jejich primárním cílem je tedy zvýšení ochoty akceptovat či přímo aktivně vymezovat území akceleračních zón v územně plánovacích dokumentacích.

Možné příklady (bude upřesněno v návaznosti na průběh legislativního procesu):

- Dotace na pořízení územně plánovací dokumentace pro vymezení akcelerační zóny
- Zvýšení míry finanční podpory projektů na území akceleračních zón
 - snižování energetické náročnosti budov i provozů
 - instalace obnovitelných zdrojů
 - rozvoj udržitelné dopravy, včetně veřejné dopravy, podpory elektromobility či využívání zeleného vodíku v dopravě
 - zavádění principů cirkulární ekonomiky
 - posílení odolnosti území vůči dopadům klimatické změny (adaptace na dopady změny klimatu), jako jsou například realizace výsadeb krajinné i urbánní zeleně, opatření k zadržení srážkové vody apod.
- Bezúročné úvěry na společné investice se soukromým sektorem do obnovitelných zdrojů
- Poskytnutí dat
- Poskytnutí asistence

7.6.2 Projektové incentivy a nástroje podpory

Tyto incentivy jsou z hlediska přípravy akceleračních zón doplňující, nicméně bez nich nelze podporu komunit, obcí a krajů získat – v praxi nakonec vždy půjde o následnou výstavbu výroben OZE, nikoliv jen vymezení akcelerační zóny.

- Povinná nabídka investora (přímá platba nebo levnější elektřina)
 - přímá dodávka
 - sdílení elektřiny
- Snížení nákladů na elektřinu osvobozením spotřebované místní elektřiny z nového obnovitelného zdroje od poplatku na podporu OZE
- Poradenský materiál pro rozhodování obcí
- Marketingová kampaň a budování narativů veřejné debaty

7.7 Navazující kroky

Výše popsáný návrh souboru incentiv a nástrojů podpory je základem pro navazující širší diskusi a konzultace s dalšími klíčovými aktéry. Na základě konzultačního procesu, ale především průběhu legislativního procesu, vedoucího k přípravě Zákona o urychlení využívání OZE, bude proveden finální výběr vhodného mixu opatření a jejich parametrů. Cílem i podmínkou je legislativní průmět části navrhovaných opatření (především finančního charakteru).

Po schválení zákona a souvisejících právních předpisů budou rozhodnutím příslušných orgánů nastaveny parametry a podmínky prováděcích mechanismů, včetně finančního zabezpečení všech navrhovaných incentiv.

8 Projednávání návrhu metodického pokynu a připravované související legislativy s klíčovými aktéry

Návrh metodického pokynu vznikl v úzké spolupráci s klíčovými aktéry. Podle jednotlivých fází přípravy akceleračních zón byly navrženy a využity různorodé, na míru šité přístupy.

Přípravná fáze návrhu GIS modelu pro mapování

Průběh projednávání přípravy akceleračních zón, včetně návrhu legislativy:

V rámci postupu přípravy akceleračních zón byly vytvořeny pracovní skupiny s různým zapojením klíčových aktérů podle charakteru prováděné činnosti a míry projednávání. Přehled těchto součástí projektové struktury je uveden níže, v hierarchii od nejmenšího po největší zapojení klíčových aktérů:

- **Interní pracovní skupina MŽP**

Zahrnuje zástupce/kyně relevantních odborů Ministerstva životního prostředí, kteří/é se podílejí na přípravě akceleračních zón, jako jsou legislativa, ochrana přírody, EIA/SEA a další. Schůzky se konají podle potřeby a aktuálně řešených úkolů. Skupina má přibližně 10 členů.

- **Interní pracovní skupina MŽP/MMR/MPO**

Zahrnuje vybrané zástupce/kyně všech tří gesčních ministerstev na úrovni zástupců/kyň odborů a schází se v návaznosti na jednání interní pracovní skupiny MŽP, nebo její jednání alternuje. Cílem je sladit přístupy před jednáním formálnější mezirezortní pracovní skupiny (viz dále). V případě potřeby je doplňována zástupci dalších organizací podle projednávaného tématu (např. VÚKOZ). Frekvence schůzek podle potřeby (až 2-3 x / měsíc). Počet členů cca 15.

- **Mezirezortní pracovní skupina (MPS)**

Formálnější těleso, složené ze zástupců/kyň všech tří gesčních ministerstev MPO-MŽP-MMR na úrovni vrchních ředitelů/lek sekcí. Projednává, schvaluje a připravuje doporučení pro klíčová rozhodování při přípravě akceleračních zón, včetně přípravy související legislativy. V případě potřeby zve na jednání zástupce dalších organizací. Schází se v návaznosti na průběh přípravy projektu, cca 1x / měsíc, nebo častěji. Počet členů cca 25.

- **Rozšířená mezirezortní pracovní skupina (MPS+)**

Jedná se o těleso, které bylo vytvořeno a postupně doplňováno s cílem racionálního a pravidelného zapojování klíčových aktérů do přípravy akceleračních zón, včetně návrhu související legislativy. Kromě výše uvedených zástupců/kyň gesčních ministerstev (viz MPS) zahrnuje další subjekty:

- Další dotčené ústřední orgány státní správy, např. Ministerstva kultury, dopravy, zdravotnictví, Úřad vlády ČR, ad. (vzhledem k charakteru Ministerstva obrany probíhají jednání separátně)
- Profesní organizace reprezentující také developery OZE, zejména Svaz průmyslu a dopravy, Hospodářská komora, ad.
- Neziskový sektor, reprezentovaný zastřešující organizací Zelený kruh
- Kraje, reprezentované delegovanými zástupci Asociace krajů ČR
- Obce reprezentované Sdružením měst a obcí ČR a Svazem místních samospráv ČR

Tato pracovní skupina se postupně rozšiřuje v návaznosti na projednávanou tematiku. Schází se v intervalu přibližně 1x za 6 týdnů – 2 měsíce.

Ad hoc jednání s klíčovými aktéry

Kromě výše uvedených pravidelných jednání vytvořených pracovních skupin probíhají ad hoc jednání dle potřeby a vývoje přípravy akceleračních zón. Zmínit lze především:

Pravidelná jednání se zástupci/kyněmi krajů – vzhledem k významné roli krajů ČR při vymezování akceleračních zón (viz v textu výše) se kromě jednání se zástupci/kyněmi Asociace krajů ČR uskutečnila opakovaně jednání se zástupci/kyněmi všech krajů (zastoupení samosprávou i krajskými úřady) s cílem projednat metodický postup při výběru a následném vymezování akceleračních zón a také základních tezí, následně návrhu připravovaného transpozičního zákona o zrychleném využívání OZE. V jednáních se bude pokračovat i v budoucnu.

Kromě výše uvedeného proběhla také jednání ministra životního prostředí s hejtmany krajů a jednání ministra životního prostředí a ministra pro místní rozvoj se zástupci/kyněmi profesních organizací.

Dále průběžně probíhají ad hoc jednání s obcemi na úrovni ORP, profesními organizacemi OZE a dalšími.

Zapojení veřejnosti

V rámci projektu se aktuálně připravuje komplexní komunikační strategie, která zajistí aktivní zapojení veřejnosti do průběhu přípravy akceleračních zón. V mezidobí se zástupci zúčastněných gesčních ministerstev účastní řady veřejných konferencí, workshopů, kulatých stolů a dalších setkání, kde jsou principy přípravy akceleračních zón prezentovány a diskutovány.

Dalším informačním kanálem jsou aktuálně články v celostátním i regionálním tisku případně relace v elektronických médiích, připravované příslušnými tiskovými odbory gesčních ministerstev.

9 Závěr

Výše uvedený pracovní návrh metodického postupu pro výběr akceleračních zón v České republice odpovídá stadiu přípravy akceleračních zón, zejména jejich legislativnímu vymezení. V průběhu další přípravy může podléhat změnám, které budou vyplývat z přípravy a projednávání transpozičního zákona a souvisejících úprav stávajících právních předpisů. Změny mohou také vyplynout z dalšího projednávání s klíčovými aktéry a veřejností nebo z případné aktualizace Doporučení Evropské komise.

Přílohy

Samostatné přílohy

Příloha č. 2.1: Červené limity

Příloha č. 2.2: Žluté limity

Příloha č. 2.3: Tabulka vrstev

Příloha č. 2.4: Výběr druhů ptáků a netopýrů hodnocených z hlediska citlivosti vůči VTE/FVE

Příloha č. 2.5: Přírodní biotopy – buffery

Příloha č. 2.6: Katalog zmírňujících opatření